

Klæbu Historielag

Årsskrift 2003

Styrets sammensetning 2003

Ole Haugum, leder
Martha Grendstad, nestleder
Per-Inge Løvold, sekretær
Kåre Haugen, kasserer
Marit Kleven, styremedlem

Varamedlemmer:
Oddbjørg Waltin
Astrid Grendstad
Øivind Solberg

Hilsen fra styret

Klæbu Historielag er i år i sitt 22. driftsår. Mange tiltak er gjennomført i alle disse årene. Driftige personer har brukt mye tid for å belyse og bevare fortidsminner av ulike slag. Nye ting og ny utvikling må stadig skje i vårt samfunn. Vi blir likevel fattig på sikt hvis vi ikke tar vare på vår kultur og historiske arv. Vi får håpe at også siste års drift har bidratt til til det.

Det ble lederskifte ved siste årsmøte. Lars Braa har i fire år lagt ned et betydelig arbeid sammen med lagets styre og det underliggende styret i Klæbu Bygde-museum. Ved siste årsmøte ble undertegnede valgt til ny leder og takket, etter betenkningstid, ja. De fleste skjønner og vet at med såpass stor virksomhet, og med over 300 medlemmer som skal betjenes, så blir det et ansvar. Men jeg kan så langt forsikre at når det kan sammensettes så mange kreative personer i begge styrer samt redaksjonskomite, så går ting som på skinner. En stor takk til hver enkelt.

Det fører alt for langt å nevne alle arrangement siste år, men jeg vil nevne at historiekvelder og aktuelle foredrag har vært godt besøkt.

Det ser etter hvert ut som bygdemuseet på Teigen har blitt en attraktiv plass for St.Hans-feiring. Dette året kom bortimot 300 personer for å nyte stedet og en allsidig underholdning. Det kan nevnes at en også hadde besøk fra tre andre Historielag; nemlig Tiller, Heimdal og Meråker.

Største tiltaket i året mener jeg likevel er at vi nå, etter forhandlinger over tid med Klæbu kommune, har inngått kontrakt om leie av lokaler på ca. 100 kvm. Det skulle rekke både til aktivitetsrom og møterom. I disse lokaler finnes det også et sikkerhetshvelv, noe som er nødvendig for et Historielag. Med den omfattende virksomhet laget har, er "et sted å være" en betingelse. Lokalene skal nå pusses opp. Det blir en dugnadsjobb for medlemmene.

I skrivende stund har vi nettopp avviklet den årlige høstturen i lagets regi. Ca. 50 personer deltok. Turen gikk om Værnes (Flytårnet) Frosta (Tinghaugene) og Tautra (Klosteret). Siste stopp ble Falstad tvangsarbeidsleir i Ekne. Takket være Klæburuta v/Torbjørn Lium og flygeleder/historiker Hans Olav Løkken ble det en begivenhetsrik tur med både god bespising og en reise i historien.

Jeg vil rette en stor takk til Historiebladets annonsører samt til våre medlemmer som støtter oss med sin kontingent. Mange av de som møter på våre tilstelninger legger også igjen mye penger på lotteriene. Takk også til styremedlemmene i både hovedstyret, museumsstyret samt til foto- og arbeidskomiteene.

Helt til slutt en hilsen til dere som bor langt fra Klæbu, men som likevel støtter med medlemskap. Håper at vårt Årsskrift vil være til glede og berikelse.

Klæbu i oktober
Ole Haugum, leder

Redaksjonskomité:

Ingebjörg Forsberg, redaktør. Astrid Grendstad, Eva Kjelstad, Marit Kleven, Hans Henrik Solheim.

Innhold:

- side 2 Ole Haugum: Hilsen fra styret.
- side 4 Astrid Lysgård: Minne fra min barndoms Hyttfossen.
- side 6 Utdrag fra Søbygdens Ungdomsforenings Protokoll.
- side 7 1. og 2. klasse ved Forseth skole 1916.
- side 8 Hva var det presten Jacob Hersleb Darre så våren 1804?
- side 9 Den himmelske tjukkerteren...
- side 10 Årets museumsdag på Teigen.
- side 11 Reise til Budalen i 1935.
- side 13 Aprilspøk fra 1920-årene?
- side 15 Husmanden i Sjøbygden.
- side 17 70-årskonfirmantene.
- side 18 82-årskonfirmanten.
- side 19 17 år og arrestert av tyskerne.
- side 21 Svean-tunnelen.
- side 24 1867 års råd til giftesyke menn.
- side 25 Rømlingen.
- side 26 En neve drops.
- side 27 Amerikabrevet.
- side 27 Sverdet fra Tulluan søndre
- side 31 Jordskjelv i Klæbu år 1799.
- side 32 Klæbu Bygdemuseum, Teigen.
- side 33 Pressemelding.

Forsidebildet:

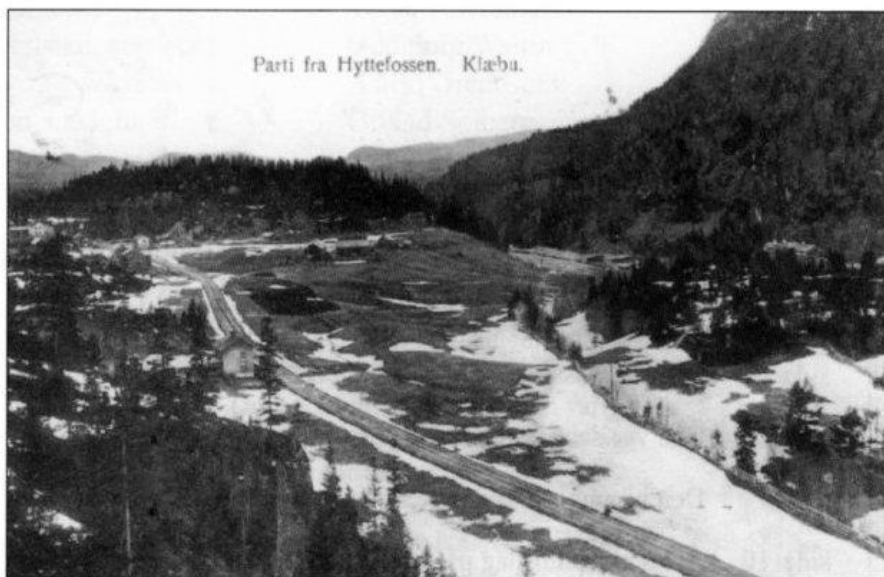
Fra Hyttfossen dam. I forgrunnen vasshjulet fra Hyttfossen sagbruk.

MINNER FRA MIN BARNDOMS HYTTEFOSSEN

Fortalt av Astrid Lysgård (Østlyng) f.1916.

Min bestefar, Lorents Østlyng, f. 1849, kom til Hyttefossen som fløter. I 1878 startet han landhandel på Hyttmyra dit arbeiderne ved Bruket kom og handlet dagligvarer. Av de jeg spesielt husker er Ole Tøfte og kona Margrethe. De bodde på Tøftrommet, stedet som senere ble Foxtrot.

Hyttefossen rundt 1910.

Ole gikk alltid heim og spiste middag, så hver dag kunne vi se ham komme gående med hendene på ryggen til eller fra Bruket. Kona Margrethe gjorde stor stas på besøkende. Jeg var bare jentungen, men det ble lagt duk på kaffebordet inne på kammeret også når jeg kom. Når Margrethe serverte kaffen hadde hun alltid en hvit serviett lagt over ene arma. Dette syntes jeg var både fint og litt merkelig. Mor fortalte at en av døtrene til Ole og Margrethe ble gift med en noe eldre lærer. Han bygde det andre huset på Tøftrommet. Det ble kaldt "Losjen", og der holdt avholdsfolket sine møter. Huset ble også nytt til oppbyggelige møter med emissærer som forkynnere.

Disse emissærer holdt også møter på Lettingvolden, og dit brukte min bestemor gå. En bekksvart høstkveld innen snøen kom, skulle hun dit. Ettersom hun var gammel måtte hun ha følge. Jeg var bare småjenta, men ble den som skulle følge henne. Da møtet var slutt inviterte Karen Lettingvold bestemor og noen andre utvalgte på kaffe. Til meg sa hun ingen ting, så jeg ble igjen ute på den mørke gangen. Der ble jeg stående både lenge og vel, men jeg turde ikke gløtte på døra og gi meg til kjenne. Og ingen av de voksne reagerte. Til sist ble det for kaldt å stå der, så jeg løp min vei. Enn i dag kan jeg huske hvor livende redd jeg var da jeg sprang heimover i bekmørket.

Amund Kongsli var gudbrandsdaling og ungar. Han hadde kjøkken og stue på Bruket. På ledige stunder ryddet han rundt villaen på Bakken og var en svært så pirkete mann. På eldre dager fikk han ondt i beina og ble ikke like rørlig som før. En gang da han hadde fått heim ved ble noen karer spurt om å hjelpe ham slik at han fikk veden i hus, men disse mente at det var fånytt. Måten som de stablet veden på ville uansett ikke duge til Amund, mente de. De siste åra bodde han på Flata der han også døde.

På loftet i samme brakka bodde Johanna Haugen – Petter-Johanna, i ett eneste rom. Trappa dit opp gikk på utsida av huset og var glatt og farlig vinters dag. Johanna hadde det svært fattigslig. Møblementet besto av ei kiste der hun oppbevarte tørrmaten, et veggfast bord gjort av grove fjøler, ei hylle for vekkerklokka og kaffeboksen, og så ei seng der den brannrøde katta hennes lå på dagene. I ei lita messinggramme på veggen hang et lite bilde av faren.

Selbyggene Marit og Petter Eggen hadde vært i Amerika en tid før de kom til Hyttefossen. De bodde først på Myrmoen, men flytta siden til brakka rett over veien for butikken. De hadde en stor barneflokk, og noen av dem hadde fått amerikanske navn. En av jentene hette Gladys. I denne brakka bodde også Halvor Fosseide med familie

en tid. Peder ble født der, og Ingeborg var jevngammel med meg.

Til samme brakka flytta også selbyggen Olaus Storodd og kona. Han var smed hos E.-verket. De hadde ett værelse der, - stua nærmest Vuttudal. På Hyttsagen bodde tre ugifte søsken; Gudbrand f. 1848, Jo f. 1852 og Marit f. 1857. Gangås hette en kar som kom fra Orkdalen. Han fikk husvære på et loft på Hyttsagen. Med tiden ble han kjæreste med Marit og fikk et barn med henne, noe som ikke førte til verken ekteskap eller samboerforhold. Gangås fortsatte å bo på loftet på Sagen, mens barnemora bodde nede sammen med sine brødre. Dette syntes folk var mer enn merkelig, fortalte min mor.

På Hyttsagen ble det plantet balsamtrelle og dessuten vokste det hegg og mye blomster rundt husene der. Vi barn ble fristet til å gå dit og plukke, men så fort vi tok etter en prestekrage kom enten Gangås eller Gudbrand og ropte: "Riv itj opp graset, onga"! Hyttsaga hadde sitt sommerfjøs bortom Storrø. Dit gikk Marit og melka sommers tid. Kyrne kunne ofte være treige å få heim på ettersommeren, derfor tok Marit med seg sengetøy til sommerfjøset slik at hun kunne sove der.

Oppe i "Løften" rett opp for Båthølen, var det også hus. Av de som bodde der husker jeg Gustav og Martin Kjøsnes. De var lastebilsjåfører. Huset ble senere kjøpt av Anders Skjenald som flyttet det til Hyttmyra.

Edvard Eggan og kona Marit bodde også på "Bruket". De forpaktet Målsjø Gård noen år. De hadde ikke barn, men Marits søsterdatter Karen vokste opp hos dem. Hun var omtrent jevnårig med meg. Når vi lekte ute på gården hos Edvard hendte det at Marit gjorde brødsriver med strøsukker på og ga oss. Dette syntes jeg var svært. Ute på gårds-plassen på Målsjøen hadde de en djup brønn. Edvard var engstelig for at vi skulle falle ned i den. Derfor tok han bakved og gjorde et gjerde rundt vatnhullet.

Andre som jeg husker godt var Ola Vuttudal fra Snillfjord og brødrene hans. Kona hette Marit og var fra Flå. Ola kjøpte jordstykket "Sneppen" av far og satte seg opp et lite hus der.

Mors søster, Berit, ble gift med Sivert Vuttudal da hun bare var i 16-17-årsalderen. De fikk med tiden 7-8 barn. Første tiden bodde de i et eneste rom på Bruket. Vatnet måtte hun bære fra Sagabekken. Samtidig hadde hun tre arbeidskarer i kosten.

Sivert var snekker av yrke. Når han trengte tørke trematerialene sine ble de lagt under tåkåsene i rommet der de bodde.

Nils Bjørklittrø bodde borte i Berget. Han var på sin tid sageseter på Bruket. Etersom alle restmaterialer fra saga ble kastet på elva, fikk arbeiderne ta så mye de ville til ved. Ennå i dag kan jeg se for meg den storvokste Nils komme med enorme vedbører på skuldra.

Til sist vil jeg fortelle om Spon-Erik. Hans egentlige navn var Erik Tilseth, men hvor han kom fra vet jeg ikke. Første tiden bodde han i mastu på Voldmoen, men siden kom også han til å flyttet til brakka rett over veien for oss. Der bodde han i et kjøkken. Spon-Erik var en litt spesiell mann og hadde ikke så mye omgang med andre. Mens han bodde på Voldmoen vasket mor gulvet hans, og fant en gang flere kobbermynt utslengt. Disse samlet hun sammen og la på et bord. Etterpå kom Spon-Erik og ga henne pengene. Han hadde bare villet teste om hun var ærlig.

Spon-Erik hadde laget seg et instrument som han kalte for klubbspill. Det var gjort av større og mindre metallplater som han hadde spikra mellom to fjøler. Ved å slå på disse med ei treklubbe fikk han fram enkle melodier som han sang til. Når han kom til butikken for å handle et brød ville han aldri ha det i en pose. Han tok brødet i neven, la hendene på ryggen og gikk heim med det.

Alle visste at Spon-Erik samlet kobbermynt i blikkbokser som han hadde stående under senga. Da min onkel, Bernhard Voldmo, skulle reise til Amerika gikk han dit og spurte om det var mulig å få låne til billetten. Og det fikk han.

Spon-Erik hadde hvite gardiner for vinduet sitt, og disse dro han sammen hver kveld før han gikk og la seg. En morgen oppdaget far at gardinene ikke ble trukket til side. Han gikk da dit og banket på, men uten å få svar. Til sist tok han en stige slik at han kunne nå opp og kikke inn, og der lå Spon-Erik urørlig i senga. John Nervik kom forbi og til sammen slo far og han inn døra. De kunne bare konstatere at hedersmannen Spon-Erik hadde sovnet inn for godt. Jeg var så liten den gangen at jeg ikke husker noe fra begravelsen. Heller ikke om det kom pårørende som tok vare på klubbspillet, blikkboksene med 1- og 2-øringene i, eller annet som han etterlot seg.

UTDRAG FRA SØBYGDENS UNGDOMSFORENINGS PROTOKOLL 1891

Teksten er gjengitt slik den står i originalprotokollen.

"Søndag Aften afholdt møde den 19de April i Søbygdens ungdomsforening. Til ordstyrer blev valgt N. Bjerkli.

Som diskutions emne fra næst foregaaende møde fremsat af N. Bjerkli, forholdet mellem mand og kvinde, hvilket indledes af forslagsstilleren af et foredrag. Hvori han søgte at påvise de forskjellige misforhold mellem mand og kvinde, og hvorledes disse lader sig best udgjevne.

Kvinden indtar ikke nogen bestemt stilling her på jorden, ingen kvinde er skabt til verden. Uden at hun er bestemt for noget, uden at der er et tom rum for hende.

Vi har nu i vor tid offentlige skoler, hvor begge kjønn får den samme undervisning og uddannelse. Hovedsagelig de skoler unge piger søger til sin uddannelse er syeskolen, lærerindeskolen og jordermoderskolen. Dette synes (jeg) ikke er nogen fremtid for vore piger, da det er for mange som praktiserer i den retning. Tillige nævnte han et eks. fra Amerika på 30 kvinder, som blev sat i et raad for at dømme over en sag, og dem dømte efter sin overbevisning; så gik sagen over til en høiere domstol hvor raadet bestod bare af mænd, men dem kunde ingen forandring gjøre i dommen. Herpå optages sagen til diskution om hvorledes disse kjønn best lader sig forene, og diskutionen blev livlig.

O. Svaan udtalte! Jeg er fuldt enig med indledersens udtalelser. Kvinden indtar en svagere sindstemning. Vi mænd er i besiddelse af en stærkere aands- og legemsbygning, har mer anledning til at praktisere livet på de videnskabelige områder end kvinden. Nu netop i den senere tid, er det at kvinden har faaet anledning til at komme op i de videnskabelige studier.

L. Grindstad udtalte! Kvinden er given manden til en medhjelp, hun skal være manden underdanig og manden skal herske over kvinden. Kvindens stilling og gjerning skal først og fremest være, at stelle for huset, at sørge for sin families vel. På de videnskabelige felt har det vist sig, at kvinden har været i besiddelse af lige så stor aandsudvikling som en mand, har gjort fuldkommen så stor fremgang.

O. Hansen udtalte! At der gaves kvindelige skomagere, med dertil må være kundskab.

O. Svaan udtalte! At vi er lige uddannede, skal følges ad, kvinden må ikke glemme hvad som er hendes stilling. Det er oprettet forskjellige skoler for gutter til deres uddannelse, men for piger ikke, dem skal ikke have så meget.

Ole Nilsen udtalte! Jeg har mange ganger seet at kvinder, der har blevet enker, har drevet langt bedre end medens manden levde.

J. Grindstad udtalte! Det hender ofte at kvinden må føde manden.

O. Reitan udtalte! At det var vanskelig for unge folk at reise til byene, især kvinder, da de er mer lettnarede og tilbøyeligere til at nare til udsvævelser og på de farlige veie.

L. Grindstad udtalte! Jeg vil ikke være enig i at unge folk reiser til byene, for der er mange tyraner som gaar og speider efter disse stakkels kvinder, og faldne kvinder har gjort sig uskikket for samfundet.

K. Brøttem udtalte! På en gaard hvor der er mange døtre, kan ikke alle stelle i kjøkkenet og fjøset, nogen af dem må ud i verden, hvem vil modtage sådanne som ingen ting har lært og kan, eller kan dem resonere slig at dem kan gå ud i verden for at gifte sig?. Jeg mener, at enhver kvinde får se i sin egen pung og til sin økonomiske stilling, om hun deraf finder raad til at koste sig til høiere og høiere skoler, og komme sig så langt som det er muligt på det videnskabelige felt.

O. Sæther udtalte! Vi har mange klasser i samfundet, det er rigmandens, husmandens og inderstens døtre, og oplyste hvorledes disse, hver i sin klasse og stilling, sørget for sine børns undervisning og videre uddannelse.

O. Svaan udtalte! Enhver får se til sin egen raad, hvilken som helst klasse. Dette vil ikke sige noget i fagdannelser og i almueskolerne, der hvor dem sidder side om side og på samme bänk.

A. Grindstad troede! At enhver får gribe til med hvad man vil, og at ingen kan bestemme en anstilling.

O. Svaan udtalte! At den gut som spørger mig hvilken skole han skal gå, vil jeg for ham anbefale underoffisersskolen fremfor seminariet.

J. Bjerkli udtalte! At underoffisersskolen er den værste og fordærveligste skole som tænkes kan. Elevene har for megen fritid, er for meget overgivet til sig selv og ledes til udsvævelser og det som er galt.

L. Grindstad udtalte! Underoffisersskolen for gutter; men hvor skal vi gjøre af vore kvinder? Vi må

forsøge efter beste evne, også at sørge for deres uddannelse. Kvindens stand står endnu tilbage for mandens. Bør ikke drage hende op for meget på mandens felt.

Etter debatten at dømme lader det til, at forsamlingen ikke vil give kvinden fuld mandsstemme, at hun først og fremst bør sørge for de kvindelige virkefelt og ikke tilstede handle fuld mands ret."

1. OG 2. KLASSE VED FORSETH SKOLE 1916

Torvald Tanemsmo har lånt oss bildet. Han er f. ø den eneste gjenlevende av elevene.

1. rekke fra v: Henrik Forseth, Haldor Moen, Lars Eidstu, Torvald Tanemsmo, Marta Tellugen, Gunhild Tellugen, Jonetta Moen, Marit Tanem, Ragna Forseth, Aslaug Forseth, Dorthea Tanem, Odlaug Grendstad.

2. rekke fra v. Jon Lund, Henrik Olsen, Håkon Aftret, Marie Korsvold, Jonetta Forseth, Aslaug Larsen, Bergliot Grendstad, Martha Tellugen, Margit Forseth, Kristine Tellugen, Anne Tellugen, lærer Karl Ulstad.

3. rekke fra v. Ole Tellugen, Magnar Grendstad, Einar Hallan, Ole Røskaft, Eskild Nideng, Klaus Tellugen, Lars Tellugen, Einar Moen.

HVA VAR DET PRESTEN JACOB HERSLEB DARRE SÅ VÅREN 1804?

Fra prestens notater i marginen på kirkeboka.

"Den 12 April, Formiddag Kl. 9 1/2 saaes et Meteoron omkring Solen, noget lignende den Aftegning som findes i Dan. og Norges Oekonomiske Magazin 2. Bind, Page 26, der lod sig see i Aaret 1757 i April. Dette obtiske Luftsyn, bekiendt under Navn af det romerske Phænomen, var en Parhelion der bestod af 5 ä 6 Ringe. Den yderste Ring strakte sig hen mod den østlige og den nordøstlige Horisont. Den øvrige Deel af denne Bue strakte sig ud mod Nord og nordvest, gik derfra op mod Solen og igiennem dens Centrum. – De indre Bue omskar hinanden. – I

Omskiærningspungterne saaes smukke Qristale. – Buernes farve var noget lysere end Regnbuens, især den yderste Bue. Dette præktige Luftsyn varede 5 ä 6 Minut; da den største udvændige Bue forsvant, og den andre fik efter Haanden Aabninger.

Her værende gamle Folk erindrer, at Sommeren 1757 var overordentlig heed. Man faaer et Haab om at kanske dette Phænomen bebuder det samme."

I det tidsskrift som Darre henviser til, kan vi lese at det i 1757 kunne "sees i Journalen om Vejrliget til den 25. April Middag, et Meteoron. (-?--) Benævnte Dag Klokker 12, 15 Min. saae jeg, tillige med mange flere, paa Himmelen mange Cirkler og Buer med Regnbue Farver, hvilket Syn varede i 10 ä 12 Minuter saa at vi havde Tiid nok at betragte det; dette Phænomenons Figur og Situation var i alle Maader som hosstaaende Afridsning viser." (Noen "Afridsning" finnes imidlertid ikke i boka. (Red. anm.)

Og sommeren som fulgte ble varm i følge boka.

"Heden har i denne Sommer (1757) været utaalelig baade formedelst sin Hæftighed og Langvarighed. Det havde vi i Fjor en varm Sommer, men Heden varede ikke saa længe, var heller ikke saa hæftig, thi den var i Julii 74 Grader, men i Aar nogle Dage 80 Grader, og varede med en Hæftighed fra medio Junii til hen imod Slutningen af Augusto. Det samme meldes fra andre Lande; især berettes fra Irland, at Heden i Aar har der været stærkere end man i fem og tredvie Aar kand mindes. Thermometrum

var der, medio Julii, steget til 72 Grader, hvilket (meldes De) er 22 Grader over det sædvanlige Hede. Men her maa man atter beklage; at disse Instrumenter giøres ikke aldeles af lige Inddelning, thi dersom

de Irlandske Therm. ere inddelede som hint, da har vi her havet stærkere Hede, og har altid varmere Sommer end til 1750, om enskiønt denne Province ligger meere Nord end Irland. Thi da bemeldte Land begynder fra Æquatore nordelig Brede 52 Grader. Lolland derimod 55, saa kand i det mindste ikkun den Nordres Deel af Landet regnes til vor Clima.

Denne hede Sommer har uden all Tvivel forandraget en endnu grasserende hidsig Sygdom der her i Landet har angrebet til visse de tre Deelee af Landets Indbyggere; dog døer ikke mange, men den udmatter de Syge jammerligen, saa at man seer her de flæste Ansigter som Dødninge-Gesichter (Dødningeansikter. reds. anm.) Det var at ønske, at en forfaren Mediciner vilde give sine Tanker og Observationer tilkiende om denne Sygdom, om ikke for anden Aarsag, da for at igien drive Bøndernes Klagemaal imod den sidste Forordning angaaende Brændeviins Misbrug; thi saa snart Sygdommen angreb dem, skrege de; at Aarsagen hertil var at de ikke, som tilforn, maatte nyde denne Cordial; men urimeligt! Thi foruden at de selv har savnet denne Liqveur, saa sees ôg at mange saa kaldede fornemme Folk, der bruger temmelig store Doses deraf, har ôg været Sygdommen underkastede."

Anm: Den voldsomt hete sommeren med opp til 80 grader var nok regnet etter Fahrenheit-skalaen. IF).

"DEN HIMMELSKE TJUKKERTEREN....."

Fra en bokserie skrevet av Kjellaug Stenslett som omhandler bondesamfunnet rundt år 1900. Ulike bondekvinnelag har bidratt med gamle matoppskrifter i bøkene, og vi gjengir noen av dem her:

KLEPPMELK.

1 egg
2 dl. melk
2 dl. hvetemel
1 dl. byggmel
1 ts. bakepulver
1/4 ts. kardemumme
1 ts. sukker
1 ts. salt

Røren legges med skje som klubber i ca. 1 liter kokende melk. Kokes til kleppene er gjennomkokte. - Spises med skje som en slags suppe.

SILDEGRYN.

2 1/2 l. vann og et stykke salt kjøtt med ben.
1 1/4 kg. poteter
150 g. gulrøtter
100 g. hodekål
60 g. purreløk
60 g. kålrot
2 spekesild
1 ts. timian

Kok opp vannet med kjøttbenet, tilsett poteter og grønnsaker som er skåret i terninger. Når suppen er ferdigkokt tilsettes silden. Det hele kokes opp og smakes til med timian

KARVEKÅLSUPPE.

1 dyp tallerken vasket og finsnittet karvekål
2ss smør
2 ss hvetemel
2 l buljong
Salt og pepper
Bacon i småbiter.

Lag lys saus av mel, smør og kraft. En melsuppe må koke minst 5 minutter, og gjerne lenger for å fjerne mel-smaken. Karvekålen has i like før servering. Halve hardkokte egg smaker også godt i denne suppen.

Men "Da han beskrev den himmelske tjukkerteren som de fikk en dag det var ekstra surt vær, kjente hun at munnen begynte å vassrenne. Johanna hadde ikke så mye kjøtt i år, bare noen salte ben nede i en tønne, og farens historie om tykk gul ertesuppe med hvite fleskstykker i, minnet henne på dette sørgelige faktum...."

Boka "Klæbu Seminar"

Det finnes fremdeles noen eks. av boka "Klæbu Seminar" å få kjøpt på Klæbu Folkebibliotek eller etter henvendelse til Historielagets styrelse.

Pris pr. eks. er kr. 250,-

ÅRETS MUSEUMSDAG PÅ TEIGEN

Værgudene var ikke aldeles på Historielagets siden den 30 august, Museumsdagen. De ca.120 som kom og gikk fikk dessverre tåle en og annen regnskur.

Erik Foss på et av sine samleobjekter.

Dagens hovedtema var demonstrasjon/oppvisning av traktorer av forskjellige årganger, noe som rønte stor oppmerksomhet. Mannen bak dette arbeids-krevende arrangementet var Erik Foss som også kom med gamle motorsager og Norges første "Knallert" modell 1951.

Får det være en «knallert» fra 1951, spør Erik Foss.

Klæbu's eldste traktor, en Massey Harris fra 1936. Eier: Sivert Aune

Olav Aune lyktes mot alle odds få i gang Klæbus første og samlingens eldste traktor, en Massey-Harris fra 1936. Ellers var det modeller fra 1948 og framover, alle utgaver som tedde seg smått komiske jamført dagens Massey-Ferguson, en kjempe på150 hk som også fanns på plass.

I sist nevntes selskap var det ikke fritt for at den ellers så trauste lensmannen, Finn Wold, så litt spak ut der han satt på sin to-hjuls Agria fra 1957, og bare kunne stille med 7 hk. Men et hastig påmontert blålys løftet nok selvfølelsen betraktelig.

Lensmannen i farta med blålys.

Ane Tejas Eftf. i Turid Dragstens skikkelse solgte godterier i strut borte i den gamle butikken, og på loftet dunket det taktfast i vevstolen til Signy Gausen mens Målfrid Asphaug, Hanna Larsen og Jorid Selli klippte mattefiller.

Karding og spinning er det snart ingen som behersker, men fra Brøttemsåsen kommer det hvert år to damer som i følge eget utsagn "e ailldeles for gammel te å fårrå son", men som til synes blir yngre for hvert år; nemlig Signe Nesset og Margrethe Hagen. Og håndverket kan de som ingen annen.

Fra kjøkkenet sivet duften av nystekte hyllkaker og tjukkerter med flesk. Samme trofaste damer som tidligere år serverte med raus hånd fra digre fat og gryter. "Æ veit itj sist æ åt slekt", sa flere av gammelkarene og tørka fleskfettet av haka. Tror vi det. På Teigen vet man å holde på gamle gode matskikker.

Torader-klubben møtte som vanlig og underholdt med god musikk. Denne gangen hadde de med seg Jarle Bekkavik som både spilte, sang og ikke minst fortalte historier. Han er så absolutt en aspirant til neste års "Lygarbenk".

Årets "Lygarstaur" ble ellers Tone Roan som tok imot bifallet med stor verdighet. Til neste år må hun stille opp og forsvare hederstittelen mot to nye kandidater, hvorav Jarle Bekkavik sikkert blir den ene.

*Årets Lygarstaur:
Tone Roan.*

REISE TIL BUDALEN I 1935

Denne hendelsen ble fortalt på 1940-tallet av Karen Ulstad, f. 1918, og gift med Asbjørn Aune. Karen var en av døtrene på Torven, liten, vever og vakker.

På 1930-tallet fantes det ikke så mange fornøyelser for ungdommen, men i det frilynte ungdomslaget var det stor aktivitet.

De hadde også et teaterlag der Karen var en av aktørene. Av og til hendte det at de ble invitert til "lag" i andre bygder for å vise

opp sine sceniske kunster. Og slikt var svært populært. - Det var i forbindelse med at noen ondgjorde seg over ungdommens "dårlige moral" at Karen kvitterte med følgende historie:

Høsten 1935, da Karen var 17 år, kom det innbydelse fra Budalen om at teaterlaget var ønsket dit en helg. På den tiden tok en slik reise lang tid. Det ble derfor ordnet slik at de skulle overnatte to og to på forskjellige gårder der oppe.

Arbeidsdagene var lange på 1930-tallet, derfor kom de ikke avsted før frampå ettermiddagen. Nikolai Eggen eller "La'i" som han fikk hete, var en gammelungkar i førtiårsalderen. Han var dreng og trojener på Forseth øvre og kjent som en særdeles staut kar. Han skulle ha hand om innkvarteringene på de ulike gårdene i Budalen.

For at det ikke skulle oppstå diskusjoner om hvem som skulle bo sammen foretok han loddtrekning før de startet. Karen ble veldig skuffet da det viste seg at hun skulle dele nattlosji med ei jente som hadde kommet til Hjellia som taus. På den tiden var det jo vanlig at man lå to og to i samme seng, og tausa var ikke den mest hygieniske å sove sammen med. Men verre var det at hun på et tidlig stadium hadde gjort seg kjent for å være litt lett på tråden. Men slikt gikk det jo ikke an å ha som argument, så det var bare å tie og håpe på det beste.

Framkomstmidlet var en lastebil der det ble satt benker på lasteplanet. Så stuet de seg sammen på ekvipasjen, jentene lengst fram og guttene bak. På denne tiden hadde prestegården en forpakker med en rekke stramme og populære sønner, og en av disse var med på turen.

Det ble naturligvis mye latter og leven under veis, og plutselig hadde tausa kommet på noe hun måtte si til prestegårdsgutten. Dermed reiste hun seg opp og forankret seg i armkroken hans. Og der ble hun sittende resten av turen.

På lokalet i Budalen fikk de først opptre med teaterstykket. Siden ble det dans og annen moro. Da kvelden var slutt samlet seg alle på lastebilen igjen for å bli kjørt til forskjellige gårder der de skulle overnatte, og tausa i Hjellia satte seg godt til rette i armkroken til prestegårdsgutten. Karen ble mer og mer nervøs etter hvert som bilen rullet mot nattelosjiene. Hvordan skulle dette ende?.

Da "La'i" dunket i førerhuset stanset ekvipasjen for å slippe av de to første.

Ved neste stoppested ble to nye navn ropt opp. Til sist var det ikke flere igjen på lastebilen enn

Karen, tausa, prestegårdsgutten og "La'i". Da det ble jentenes tur til å gå av, hoppet Karen ned på veien. Der ble hun stående i bekmørket å vente, men tausa rikket seg ikke. Det hjalp ikke at "La'i" forklarte at hun måtte følge med Karen, ellers ville jo en av de fire som var igjen bli uten nattlosji. Til sist måtte han gi opp: "Vi kainn itj sætt att a Karen her elein, - da må æ følg med a da." Og så ble det.

Så vandret det høyst umaka paret mot gården der de skulle overnatte. Kona som åpna var blid som ei sol. Hun gikk foran dem oppover trappa og inn på et loft. Karen lusket etter med bange aninger. "Ja, her ska de no ligg," sa vertinnen og pekte på ei oppredet seng som sto borte ved vinduet. "La'i" humret, men sa ingen ting. "Ja, men æ da..." sa Karen, "kerr æ ska ligg hæn æ..." - "Ligg hæn"? sa kjerringa, "de rømmes da vel der bægge to..."

I halvmørket hadde Karen fått øye på ei seng nede ved døra, der det bare var en madrass. "Ja, men her står det da ei sæng te.....Får æ ei put og e ulltæppen så kainn æ da ligg her, æ". - "Koffor det no da," sa vertinnen surt, "gjær d'tj åv det å ligg der æ ha gjort istainn åt dåkk?" Mens Karen maste i panikk om ei pute og et ullteppe sto gårdskona handfallen og bare så fra den ene til den andre: "Men sei mæ; koffår kainn d'tj ligg ilag da...?- Ha de vertte oforlekt på nå' vis...?" Men "La'i" forsikret rolig at det hadde de da ikke blitt. Etter å ha gransket gjestene en stund gikk det opp et lys for vertinnen: "Å, no skjønne æ..., - de e gjærn schössen (søsken) kanskje..... ?" (Jo, Karen fikk til sist ei pute og et ullteppe).

Stor takk til alle som har bidratt med stoff til årets Historieblad.

APRILSPØK FRA 1920-ÅRENE?

Av Kai Sørum.

Det var våren i 1924 eller -25, og jeg var i 11-12-årsalderen.

Et merkelig rykte florerte i bygda: En bestemt dag skulle det komme samer over fjellet og ned til Tangvolla. Disse skulle ha med seg en flokk på 1000 reinsdyr, hvorav flere skulle slaktes på stedet. Den som ville kjøpe billig kjøtt kunne derfor møte opp.

I Klæbu hadde det vel ikke vært hverken reinsdyr eller samer tidligere, og knapt noen hadde smakt reinsdyrkjøtt. Men nå skulle vi få alt dette på nært hold. Det var litt av en sensasjon.

På Sjøen skole fikk barna fri den dagen slik at de kunne følge med opp til Tangvolla for å beskue alt dette. Jeg tror forresten at alle skolebarn i Klæbu fikk fri den dagen. På Brøttem satte Klaus, f. 1868, og kona Gitta hesten for sluffa og kjørte oppover sjøen. Av barna ble det Gunvor og jeg som fikk følge med. Vi satt lengst bak i ekvipasjen og var svært spente på hva som ventet oss. I Trongsundet var isen alltid lumsk på grunn av strømmen, men dette året var det så kaldt at isen lå diger langt fram på våren. Så ferden gikk rett oppover sjøen.

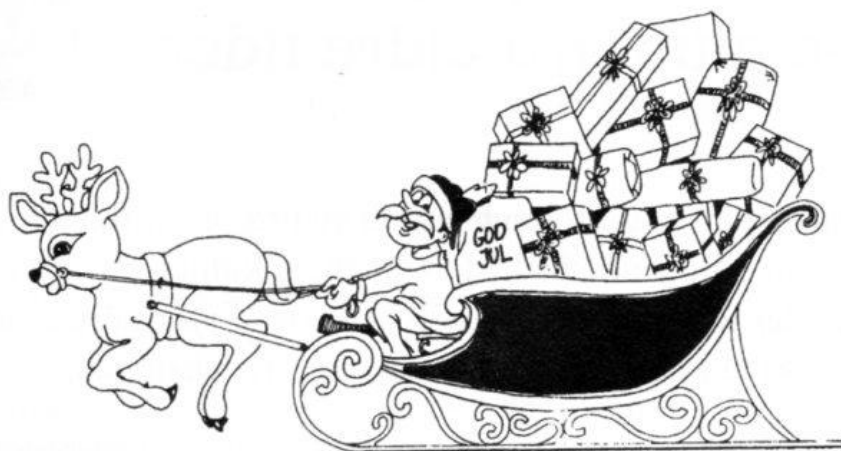
Ved Tangvolla var det svart av folk. Imidlertid var jeg for ung for å kunne huske enkeltpersoner som var der, men jeg har en svak fornemmelse av at det kom hesteskysser både fra Aune og begge Halsetgårdene. Men samene og den store reinsdyrflokken lyste med sitt fravær. Og de lot vente på seg. Til sist var det noen skiløpere som tilbød seg å gå innover fjellet for å se om de var i anmarsj.

Men da de kom tilbake kunne de fortelle at same- ne hadde ment at dyra ville bli skremt av alt folket som hadde samlet seg nede på isen. Av den grunn ville de ikke komme ned med dem. Det ville derfor ikke bli aktuelt verken med slakting eller salg av kjøtt den dagen. Så det ble bare å dra heimover.

Dette var jo en hendelse som folk rimeligvis burde ha snakket om i lang tid etterpå, om ikke annet er- gret seg over at dagen slo så feil. Men saken ble aldri nevnt i noen sammenheng mer. Senere har jeg spurt mange av dagens eldre klæbygger om de er blitt fortalt denne historien, men den har vært ukjent for alle.

I dag, snart 80 år senere, er jeg ganske sikker på at den dagen klæbyggene dro i flokk og følge opp til Tangvolla for å skaffe seg billig kjøtt, var den 1. april.

For det er vel neppe trolig at samene hadde latt en slik sjangse til fortjeneste gå i fra seg på det fattede 20-tallet. De kunne jo ha hentet ned og slaktet det antall som trengtes, og latt resten av dyra bli på fjellet.

Hjernen bak det hele hadde vel rettet spøken mot en eller et fåtal personer. Siden hadde ryktet gått som en løpild rundt bygda, for telefoner var det ikke mange som hadde på den tiden.

På Brøttem arbeidet det mye folk i min barndom og ungdom, og 1. april var dagen da det var tillatt å lure alle og enhver til å løpe de mest meningsløse ærender. Siden ble det ropt "Aprilsnarr" til den stakkaren som ble stående med lang nese. En nesten stående aprilsnarr var at grisen til Ramlo hadde kommet seg ut av bingen og måtte fanges inn. – Hvem vet; kanskje var det noen som hadde fått stå i skammekroken en slik gang som ville gi igjen.

Etterord: Kai var svært opptatt av å få historien bekreftet av andre, men ingen av de eldre i Klæbu, som redaktøren har kontaktet, har hatt noe å bidra med.

Men i Dragstgrenda ble det napp: Et brev til Beathe Fosshode fikk det til å demre. Visst hadde hun blitt fortalt denne historien, men uten å kunne huske detaljene. Men naboen Bjarne Varmdal, f. 1908, hadde et klart minne av hendelsen. Fra vinduene hjemme kunne han se folkhoppen som samlet seg på isen ved Tangvolla. Og det var ikke bare klæbygger som møtte opp for å skaffe seg billig reinsdyrkjøtt; det kom også hestekysser fra Amdal og fra andre sida av sjøen.

Påstanden om at det skulle komme samer med reinsdyr til Tangvolla var i og for seg ikke så utenkelig. For på den tiden så dragstingene ofte flokker av dyr oppe i fjellet på andre sida av sjøen, sa Bjarne.

Per Sæther, f. 1912, forteller at han var en av dem som ble lurt. Sammen med en kamerat dro han på ski fra Husbytrøa og over Ståggån den dagen. Hvor ferden endte husker han ikke, bare at de ikke fikk se verken reinsdyr eller samer.

Historiebladets oppgave er å formidle glimt fra eldre tider

Vi i redaksjonen er derfor avhenging av tips og stoff fra leserene. Har du gamle brev liggende på kistebunnen, dokumenter som kan være av interesse eller fortellinger om levevilkår og livsformer i eldre tider, så ta kontakt med noen av oss i redaksjonen.

VESST SVEBAKKINN HAFT TE HÆSTEN

Av Husmanden i Sjøbygden

Husmanden e gæln på Svebakkinn. Og det kjæm sæ tå at 'n kvetta sæ med hæsten, akkorat når Husmanden tænkt årn e fløttfirma ilag me' åm. For ha Svebakkinn hille med hæst, så ha Husmanden hille med både slæ, lo-vogn og bekkvogn. Ja, tornister ög for deinn deln. Og ha det vertte enkvert som skuilla våggås, så hing det bøssmal på kam-mersvægga på Måssåhauga. Og da va d'tj for my om Svebakkinn ha hille hæst.

E slekt firma skuill ha berre sæ no når det flottes som ailler før.

For no te dags fær folk dy og dala med tølåm

sinn, - i dyra domma. Dæffor ha det gjort sæ med e bellig fløttfirma 'pi Sjøbygden. Og det ha verre mole bærre Svebakkin ha haft te hæsten.

Det byntes med at Husmanden fekk tainnpin og mått te byn å trækk ein jakkel. For det hjæltt itj med kortje Kamferdråppåa, tælgklut eill Globåjd. Og ættepå, me'a 'n sto ni Monkgata og hill opp bla'våtten for å få ruta te å stopp, kom det ei førtj og delt ut nå paperlappa åt folk. De må komme å overvære Figaros bryllup! sa a. - Men 'pi Sjøbygden plå vi ailler gå obedde ti jissbau. Dæffor sætt Husmanden sæ på tri-ruta og för heim. Foræssen va Husmanden bærre ti gammelkleåm

ög. Skjønt det ha itj gjort nå'. For det mærkele med gammelklea e at dæm ailler bli omodærne. Det e nykleainn som bli det. Dæffor kjøpe sæ Husmanden ailler nå nytt. Men slekt teintje itj folk på no te dags.

Husmanden vart settainn og teintj på 'n Figaro og aill brølloppa hass mea ruta kårå sæ gjænnom byn: Det e mærkele kelles det ha rökke te med

kjærringá át 'ám. For så læng Husmanden kainn minnas ha det gång på gång státt ti blaám om brølloppa hass. Og my fólk seis det ha verre testess kvar gång ðg. Men no lyt 'n ná vel várrá pangsjonist, men hæle át og gifte sæ lik rætt. Og fløtte sekert lik mang gång.

Det va da Husmanden kom på det hër med Svebakkinn og hæsten, at det mátta gått an á sli sæ ilag og tjent sæ ná kroná på aill dinn der flöttingen. Men kerr hjælpe det, når Svebakkinn ha kvetta sæ med hæsten?

Nei, det e russje kerr fólk fløtte. Det ein lasset kjæm og det ainner fær. Og det der kjæm sæ tå at det e så my einsle karra. For dæm e itj skikka te á heill på med kortje mata, omflina eill hainngjærning. Dæffor árne dæm sæ ein hushallar. Eill samboar, som dæm kaille det, dæm som vil várrá ny-modærne.

Men 'pi Sjøbygden e fólk vant det á várrá nætt om sæ. Og det e itj førtjåinn som kjæm hit. Nei, mang tå dæm e reint stor på ruv te á bássá både med mata og med pængom. Og da sei det sæ sjøl att karrainn bli furt fornøgd tå dæm. Sea lyt dæm fløtt.

No ska det seias fösst som sist; Husmanden kainn ailler minnas at 'n Figaro ha bodd 'pi Sjøbygden. Og itj ha 'n verre gift med ná tå førtjåm her heill. Men slekt kainn kámmá sæ tå at 'dtj itj máta sæ sön for 'ám hit-te. Lik æns e det lite trule at 'n ha verre samboar, for det kuinn 'n itj ha haft ti'a te. Men ætte som 'n ha hille det ein storbrølloppet ætte det ainner, kainn 'n itj várrá tå dæm som hægde ti kjærringám sinn. Men hainn kuinn sjølsagt ha vertte ut for dinn der sorta som bærre fær og laup eill skáppá sæ. Og da han 'n vertte fornøgd og jággá dæm på vi'voilln ætte kvart. Eill fløtta sjøl. Husmanden lægg sæ itj borti slekt. Det va mer for á forklar Svebakkinn ættespørsla på bellig kjøring.

Da tri-ruta ha kómme oppi Stamphusdaln ha Husmanden bestæmt sæ for á snakk med Svebakkinn. Vi villa kuinna tjen atskjellig på á kjør fløtlass vesst vi brukt hæsten. Samtile kuinna vi ha rodd opp med konkurreintám når det gjall prise og slekt. For ná sæle utgifte te drefta ha vi sleppe. Det ha grægd sæ med ná haversække og lite godt høy át hæsta. Vatn át 'ám ha vi sekra oss neppá Lappa og nea Torshøddje vesst det ha trångtes. Og ha det

komme engkvainn kjøringa te byn, så ha vi itj trångt betal ná' ækstra for á kámmá oss dit. Så me'a Hauinn og Ramlon ha státt ne'på Torgålsletta og rota ni lomám ætte bompæng og piggdækkavgifte, ha Svebakkinn og Blakken strykke forbi uta á læss sæ ná mærk. Og ha det vertte hólk 'pi Ståggåveia eill ni Moadala, så ha vi fátt oss ti schæ'schainn hos 'ám Holthe.

Lik æns kuinn vi ha bødde te kjerkskyss át fólk 'pi Sjøbygden. For stryk dæm ni blankbygda med hæl-ølløvruta om synndan, så kjæm dæm sæ mæst itj heimatt te me'kveills. Men ha Svebakkinn lætt-te spiss-slainn eill fjervogna så ha dæm sleppe á stå uti veiám og veint på dinn der ruta.

Men det e pængainn det ha hæfta ti for Husmanden. For det nøtta itj á fá lán sæ ei kron borti banka. Og uta pæng gjekk d'tj an á teby Svebakkinn ná' pássálag. Men kerr kjæm det sæ tå at aill ainner fær sæ lán borti banka? Det ha Husmanden spekkert my på. - Jau, det kjæm sæ tå at dæm e så godt kjent der, fortæle dæm.

Det her va mea 'n bank-Lars va i arbe', så Husmanden strauk nedát 'ám ein gång te. Men det vart staurn på dørre deinn gängen ðg. Men det kom sæ itj tå at 'n itj kjent låntakarn godt nok. Nei, det kom sæ tå at 'n Bank-Lars kjent Husmanden for godt, sei fólk. Så det e vel saint som oltaket sei: For my eill for lite øddelægg ailt.

Men no ha det komme ny forstainnar borti banka. Og át hainnám ha Husmanden bærre så vidt løfta på skjærmhuva når 'n ha møtt. Dæffor va det von om lán hos hainnám.

Men kerr hjælpe det á sett atta kammersglaset på Mássåhauga og várrá det dæm kaille *kreativ*, når Svebakkinn ha kvetta sæ med hæsten? - Foræssen kainn det várrá det sámmá. For no fins d'itj schæ'schainn á fá ti hos 'ám Holthe længer heill. Der sæll dæm bærre strøsainn no. Og det bli itj det sámmá. Strøsainn bli itj kortje Husmanden eill Svebakkinn hjæltt med på hólkåinn. Det lyt várrá schæ'schainn.

70 ÅRS-KONFIRMANTENE

Den 24 september 1933 ble 26 ungdommer konfirmert i Klæbu kirke av presten Arne Skjånes.

Borghild Aftret
Inger Berg
Andrea Flatjord
Ragna Fosshode
Inga Røv
Klara Tanem
Karen Ulstad

Målfrid Windspoll
Sverre Aune
John Aftret
Ole Dragsten
Peder Fosseide
Gunnar Gundersen
John Hallan

Kristian Husby
Oskar Husby
Oddvar Indset
Ivar Edvin Johnsen
Olav Nasset
Nils Reiten
Bjarne Rønningen

Johan Sjøli
Arne Solhaug
Iver Stokke
Ludvig Storvold
Leif Østlyng

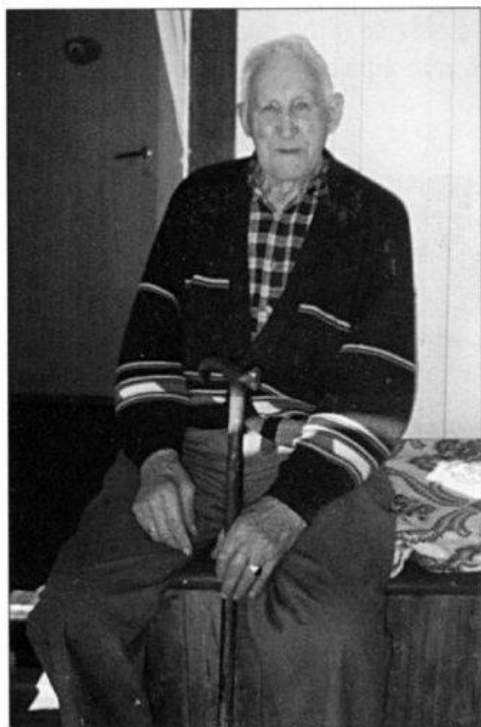
Ola (Ole) Dragsten har fortalt i et tidligere intervju at han og nabogutten Arne Solhaug fulgte med sine fedre til byen for å kjøpe konfirmasjonsdresser. Reisa gikk over Ståggån med hest og fjærvogn. Framme i byen ble ekvipasjen parkert i Strømsgården som lå rett over for Misjonshotellet i Prinsens gate. Siden gikk de til Jacobsen & Becker i Søndre gate og kjøpte konfirmasjonsdresser å kr. 35,-.

Klæbu Historielags Årsskrift og bygdekalender er de ideelle julegavene til slekt og venner i og utenfor bygda. Også årsskrift fra tidligere år kan kjøpes etter henvendelse til foreningens styrelse.

OG HER KOMMER 82-ÅRSKONFIRMANTEN...

Torvald Tanemsmo, f. 1907, ble konfirmert i Klæbu kirke høsten 1921 av presten Riiser. Noe bilde fra denne hendelsen foreligger ikke, men den spreke 96-åringen har et klart minne av dagen. Fra Tanem eller Ne'stuggu hadde de fått låne hest og kariol, og i mørk dress og hatt dro han til kirka sammen med familien. Noen store konfirmasjonsgaver var det ikke snakk om, men fra sin gudmor fikk han ei sølvskje.

Etter at han hadde fått prestehanda på hodet kom han i arbeid som dreng hos Lars L. Forseth ei tid. Siden kom han i samme tjeneste hos Peder Tellugen og var der i 11 år.

Torvald og den tre år yngre kona Mathilde sitter åndsfriske og kjekke ute på verandaen og ser tilbake på et langt liv sammen. Hva er oppskrifta på et så godt liv i høg alder? Hardt arbeid, humor og et positivt livssyn, svarer Torvald som har vært småbruker og skogsarbeider siden han stiftet familie.

Ja, man holdt seg frisk før i tiden, sier Mathilde som har satt 8 barn til verden. I dag er det annerledes. Folk syter og klager, og syke blir de av både vannet, maten og lufta. I vår ungdom grov man seg en brønn og dit kom hele nabolaget med bøttene sine, men noe som hette forurensing hørte man aldri snakk om. Og ingen ble syk av det heller.

Torvald humrer. Han ble født på Tanemskleiva og husker at de gjode sine innkjøp hos Gunerius Eidstu på Tanemsflaten. Gunerius hadde en hund som hette Sjang. Den lufset for det meste rundt i butikken, og ikke så sjelden så de ham slikke sukkeret av kaffebrødet som lå i hyllene. Butikkseieren sjøl brukte skråtobakk og spyttet der

det for øyeblikket passet ham best. Det sies at da Ynnbør Elven kom for å handle matvarer en dag, bar det seg ikke bedre enn at kjøttstykket, eller hva det nå var, glapp ut av neven på handelsmannen og hamna på gulvet. Men Gunerius Eidstu tok opp det og la det på vekta. Da skal Ynnbør ha ropt: "E det æ eill e det du som e gris.....?"

Burås står det innrisset på en stein ute i hagen. Det er et gammelt namn, forteller Torvald. Da Amfeldts soldater kom og plyndret gårdene i området høsten 1718, lyktes noen bønder redde unna litt av sine eiendeler ved å frakte matvarer og kanskje også krøtter til dette stedet. Siden har det fått hete Burås.

*KLÆBU HISTORIELAG TAKKER OFFSET-TRYKK TRONDHEIM A/S
FOR ALLTID SAMME GODE SERVICE I FORBINDELSE
MED TRYKKING AV ÅRSSKRIFTET OG KALENDER.*

17 ÅR OG ARRESTERT AV TYSKERNE

Av Åsta Bendz, f. Stuedal (oppvokst på Teigtrøa i Klæbu)

I 1942 gikk jeg det som den gang het Orkdal Landsgymnas.

Da rektor og to lektorer ble arrestert av tyskerne ble vi sendt hjem på "brenselsferie" som varte ut skoleåret. En dag i februar fulgte jeg med mor til Trondheim. Hun skulle ha røntgenbehandling for leddgikt, og ble privat innlosjert hos en dame da hotellene var opptatt av tyskere.

Da jeg kom hjem med bussen om kvelden var far svært alvorlig. Han begynte å spørre meg ut om jeg hadde fornærmet noen tysker eller andre som hadde omgang med tyskere, noe jeg benektet. Til slutt spurte jeg om jeg skulle arresteres. "Ja," sa far, "lensmannen har vært her i dag, og for at han skulle slippe og kjøre hit en gang til, lovt jeg på ære og samvittighet at du skulle komme til hans kontor på Heimdal i morgen."

Jeg troppet altså opp hos lensmann Asphaug neste dag. Det var bitende kaldt, og bussen stoppet opp flere ganger for å fyre opp knottgeneratoren.

Asphaug ville først vite om jeg hadde en anelse om hvorfor jeg skulle inn til Misjonshotellet til avhør. Det hadde jeg ikke. "Kanskje det kan hjelpe deg når du hører at Harald Haug fra Byneset er arrestert i samme sak?" – Og da demret det for meg. Jeg hadde besøkt hans søster Kari på hybelen hennes i Trondheim. Hun var klasseveninne av meg fra Heimdal Middelskole og gikk nå på Handelsskolen. Til Karis hybel kom også hennes bror Harald. Da jeg hadde ord på meg å være en habil tegner, ba han meg lage en karikatur av Hitler.

På den tiden gikk filmen "En herre med bart" sin seiersgang, og en strofe i en av sangene som Wenche Foss sang, lød som så: "Jeg hører dempet sus av Amors vinger, - det ligger kjærlighet i luften i kveld." I folkehumoren ble dette til; "Det lyder dempet sus av Adolfs vinger, - det ligger flyalarm i luften i kveld." Så jeg tegnet Hitler med vinger (han var lett å karikere med bart og hårveis) og med den siste teksten under. Jeg signerte ikke "kunstverket", men det hadde Harald gjort. Senere fikk jeg vite at det hadde vært husundersøkelse hos ham og at tegningen ble beslaglagt. Lensmann Asphaug var alvorlig bekymret for meg

og ga meg flere gode råd. Bl.a. at jeg måtte be om tolk slik at jeg fikk høre spørsmålene to ganger og fikk tid til å tenke meg om. Videre at jeg kom til å bli spurt om jeg var jøssing, og at jeg i tilfelle måtte si at jeg var nazist. – Aldri i verden, tenkte jeg. Lensmannsbetjenten skulle følge meg til Misjonshotellet i Trondheim. Det var Erling Langlo fra Leinstrand. Han hadde gått i klassen over meg på middelskolen.

På Misjonshotellet ble jeg først ført inn i et rom der det satt to tyskere, - en i uniform og en sivil. Det første spørsmålet var: "Sprechen Sie Deutsch?" "Nicht gut," svarte jeg som sant var. Jeg fikk Ng i tysk på Middelskolen. Så fikk jeg tolk, - en ung norsk pike på min egen alder, - omkring 17 år. Men det ble snart spørsmål om min utdanning, og da jeg hadde middelskoleeksamen måtte jeg greie meg selv. Det var i grunnen bra, for jeg likte ikke denne jenta som så tydelig viste hvor hun hørte hjemme, og som kom med egne kommentarer.

Til å begynne med ble jeg skjelt huden full. Jeg hadde fornærmet og latterliggjort Der Führer. Jeg svarte at jeg hadde da tegnet ham som engel, og ikke som djevel. Timene gikk med all verdens spørsmål. Jeg holdt på å forgå i varmen, for jeg hadde kledd meg for 20 kuldegrader, men turde ikke be om å få ta av meg yttertøyet.

Straffen for det jeg hadde gjort var allerede nedskrevet; 3 måneder på Falstad. Omsider kom også det uunngåelige spørsmålet om jeg var jøssing. Og svaret ramlet ned i hodet på meg: "Hvis De med jøssing mener alle som ikke står i NS, da er jeg jøssing. Men hvis De mener de som driver med aktiv motstand mot tyskerne, da er jeg ikke jøssing." Det svaret ble godtatt. Langt ut på ettermiddagen ble arrestasjonen revet i stykker og jeg ble satt fri.

Byen var mørklagt, - ikke en gatelykt og ikke lys fra butikkvinduene. Det var da tyskerne insisterte på at jeg måtte ha følge til busstasjonen som lå på hjørnet av Dronningens gate og Nordre. Heldigvis var det den sivile som skulle følge meg. Jeg hadde ikke greid å gå gjennom byen sammen med en uniformert tysker, selv om det var lite sannsynlig at jeg hadde møtt noen kjente.

Omtrent halvveis i de mørke gatene stanset tyskeren og la begge hendene sine på mine skuldre.

Hjelp, - tenkte jeg. Så sa han de ordene jeg aldri

glemmer: " Du bist ein braves, tapferes Madchen! Sei immer so tapfer!" (Du er en kjekk og modig jente! Vær alltid like modig). Det er det fineste kompliment jeg noen gang har fått.

Bussen var innstilt p.g.a. kulde og rikstelefonen var stengt. Jeg fikk derfor ikke gitt far beskjed om hvordan det hadde gått for meg på Misjonshotellet. Men neste dag var vi forent igjen i mors losji i byen.

Regneoppgaver

til avgangsprøven ved Klæbu folkeskole 1923

1. En mand solgte 1 okse til byen og fik kr. 2,40 pr. kg. for kjøttet. Huden solgte han for kr. 35,00.
Hvor meget fik han tilsammen for hele oxen naar kjøttet veiet 235 kg.?
2. Hvor mange dm. er: 0,507 km. + 24,6 m. + 3824 mm. + 5 dam. + 0,31 cm. + 2,15 dm.?
3. Til en husholdning paa 8 personer er indkjøpt poteter for 7 maaneder. Hvor mange maaneder vil denne potetmængde vare til en husholdning som bestaar av 12 personer?
4. Hvor meget er værdi n av brøken:
$$\frac{(8\frac{2}{3} + 15\frac{7}{9}) \times 15\frac{3}{4}}{(7\frac{1}{3} \div 4\frac{2}{7}) : 4} =$$
5. En mand har kr. 16800,00 staaende i en bank og faar derfor kr. 756,00 i rente pr. aar. Hvor stor er prosenten?
6. En pyramide av sten har en grundflate som er 1,2 m. lang og 0,7 m. bred. Høiden er 1,5 m. Hvor meget veier pyramiden naar stenens egenvægt er 2,5?
7. A, B og C kjøpte en gaard sammen for kr. 120000,00. A indskjøt kr. 48000,00, B $\frac{1}{4}$ av kjøpesummen og C resten. Efter en tids forløp solgte de gaarden for kr. 150000,00. Hvor stor del har hver av dem indskutt? og hvor meget tjente hver av dem paa handelen?

Støtt våre annonsører

Onsdag den 15. juli 1936

Sveantunnelen.

Søiler, buer og hvelv 23 meter

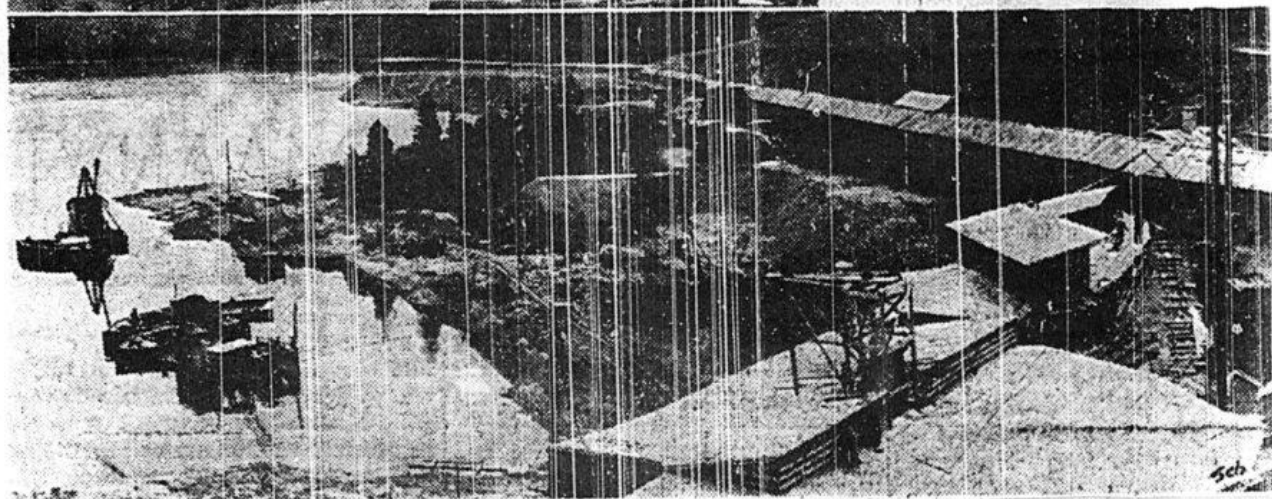
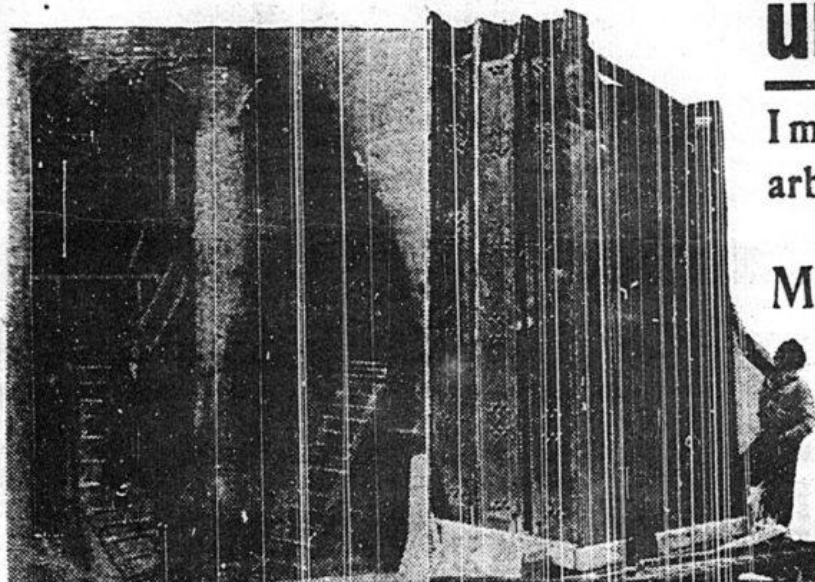
under jorden

Imponerende støpningsarbeider i Sveantunnelen.

REUTERS

Mudderapparatene omskaper Selbusjøen.

Fullførelsen av kjempeanlegget skrider frem.

Nederst tunnelinntaket ved Grendstad som det presenterer sig i disse dager. Ute på bukten — som ikke fantes for nogen måneder tilbake — sees to av elektrisitetsverkets mudderapparater. I bakgrunnen den veldige molo av sten som er utbragt fra tunnelen.

Øverst til venstre et blikk inn i to av de imponerende lukesjaktene som nettop er ferdig. Man ser søilene som skiller sjaktene, og likedan hvelvet over lukeåpningene. I stigen i forgrunnen til venstre står ingeniør Bauck. — Til høire sees 3 av de 4 luker som vil bli plasert inne i tunnelen. Ved foten ingeniør Fjellanger.

Fullførelsen skrider

frem etter planen.

VESTRE ENDE av Selbusjøen, fra Teigen og nedover mot Brøttem, var for ikke mange år siden et stille og rolig strøk. I åsene rundt omkring suste barskogen, på den smale remsen mellom sjøen og skogen i vest duvet åkrer og eng i sol og sommerblest. Veien listet sig bedagelig frem over sandmoene, somme ganger møtte en et menneske, somme ganger ikke.

SA TOK ELEKTRISITETSVERKET fatt med de store reguleringsarbeider som siden har foregått der oppe, og strøket blev i løpet av nogen få år totalt forandret. Bebyggelsen skjød vekst, beboerne blev flere og flere, det blev mere og mere livlig langs strendene, stedet tok mere og mere preg av storanlegg og industri.

OGSA NÆNT GEOGRAFISK sett er forandringen til stede, — til dels så omfattende at man på visse partier ikke kan kjenne sig igjen fra for nogen år tilbake. Og strøket forandres fremdeles. Reiser man etter veien forbi i

sommer vil man se mudderapparater i fullt arbeide i en nydannet bukt ovenfor Grendstad, man vil høre motorene banke dagen lang, stenkuserne tygger kult så det ikke er ørens lyd å få, vagger med sand og sten og cement vandrer op og ned efter skinneleggingen, det er en virksomhet som de gamle beboere oppe ved «sjøen» ikke kan ha drømt om.

MEN SIER MAN til overingeniør Henmo eller en av de andre ingeniørene som har med arbeidet, et av de største vannbyggingsarbeider i landet, å gjøre, at dette er da svære greier, så skal man slett ikke forlate sig på at de synes det samme. Vi gjør det som skal gjøres, sier de. Som De ser, så kan vi gjøre det, skaff oss bare penger, skal det snart være ferdig!

Fullførelsen av kraftanlegget Grendstad—Svean skrider imidlertid frem etter planen. Det verste, eller iallfall langvarigste, arbeide, gjennemslaget av den over 3 kilometer lange tunnel gjennom fjellet, er ferdig, for så vidt som man har fått åpning. Det gjenstår å renske tunnelen, foruten en del fjellarbeider vesentlig i Svean.

Efter gjennemslaget i tunnelen tok en del av arbeidsstokken fatt på tunnelstykket ut til selve inntaket i Selbusjøen, mens resten blev satt i gang med planeringsarbeider utenfor fjellet. Det siste tunnelarbeide blev ferdig i vinter, og nu står tunnelen klar til å motta vannmassene — skilt fra Selbusjøens millioner av kubikkmeter bare ved en bagatell av 8—10 meter fast fjell.

Når vi benytter uttrykket at tunnelen står klar, er dette en sannhet med meget store modifikasjoner. Vannmassene skal nemlig ikke bare styrte frem gjennom åpningen, de skal temmes og tjene det de er tenkt til. Så hvis nogen tror at en tunnel er ferdig bare ved å slå hull gjennom et fjell, da er de på villspor. Det kan man forvisse sig om ved å arlegge et besøk ved Grendstad og ta arbeidet i nærmere oiesyn.

SOILER, BUER og HVELV

Fra nyttår er det inne i tunnelen. 70—80 meter bak selve inntaket, foregått et omfattende støpningsarbeide. Tunnelpartiet bak lukene og likeledes de 4 lukesjakter er på det nærmeste ferdig — et imponerende arbeidsstykke, når man tenker på at det gjelder over 2000 kubikkmeter støpemasse.

Et veldig arbeide er lagt på lukesjaktene, og ingen umak er spart for å gjøre dem så solide som mulig. Lukeåpningene er 3 × 2,40 meter i firkant, 23 meter dype til nederste kant av luken og 26 meter til bunnen av tunnelen, altså under jordens over-

flate. Her foregikk arbeidet fra januar til begynnelsen av juni, — og blev ierdig et par dager før konsesjonstidens utløp. Det må man vel kunne kalle beregning.

Det som imponerer en legmann mest ved å stå ansikt til ansikt med dette arbeide, er den nitide utførelse. Her er spiler, bueganger og hvelv som i en kirke, minst av alt ligner det et byggverk langt under jordoverflaten, og som på kjøpet skal stå i vann i forhåpentlig hundrer av år. Og alt står som da forskallingene blev revet, ikke en kvadratmeter er pusset, skal pusses, — eller behøver å pusses. Her er utført et meget vakkert forskallingsarbeide.

Like bak lommene står der en spindelvev av stillaser og stempeler, blandemaskinen elter og elter og kubikkmeter etter kubikkmeter av støpemasse tømmes ned mellom forskallingene. Det er rummet foran lukene som støpes op og gjøres i stand, vegger og hvelv i et rum som er 15 meter langt og 9 meter bredt. Senere blir det så å ta fatt på støpningen av enkelte svakere partier i tunnelen, partier hvor vannet nu drypper gjennem slepper og årer, og som med tiden vil bringe større eller mindre deler av tunnelen til å styrte sammen hvis det ikke blir møtt med motforskallinger.

MELLEM 20—30,000 KBM. UTMUDRET ALLEREDE.

Nede i Selbusjøen foregår der i sommer et iherdig mudringsarbeide. Et skovlapparat og en «grabb» graver ler- og sandbankene ut, og borer sig dag for dag lenger og lenger innover mot bredden. Mudringen har pågått i ca. 1½ år, og det er utgravet mellom 20,000 og 30,000 kubikkmeter eller vel halvparten av det som skal ut. Mudderapparatene blev i vinter stoppet av isen i nokså lang tid. Setter ikke isen en stopper for, kan skovlene for den saks skyld gå året rundt.

Bunnforholdene er ikke de letteste for mudring, og man har allerede hatt adskillige vanskeligheter å kjempe med. Så lenge man kan grave løs sand går arbeidet raskt fra hånden, men møter man grus eller stenet aur blir det verre. Nettop nu har man gitt sig i kast med en aurbanke, så hård og ugjennemtregelig at det nok blir bruk for undervannsmienering.

KJEMPEARBEIDETS INNSPURT.

Ved tunnelens annen ende, ved Svean, pågår likeledes arbeidet for full kraft, men mannskapet er ikke mere enn omtrent halvparten så stort som ved Grendstad, eller ca. 25 mann. Her skal kraftstasjonen ligge, her skal det planeres tomter, bygges ny vei, her er enda hundrer av gjøremål. Her blir kjempearbeidets innsputt, under de høle åsene langs elven vil det omforholdsvi kort tid bli et liv og en rørelse som kanskje kommer op mot virksomheten for 12—13 år tilbake, under byggingen av det provisoriske anlegg.

For tiden arbeides der ved Svean med et par mindre tunneler som i et gitt tilfelle kan danne avløp for vannmassene, om kraftstasjonen av en eller annen grunn blir satt ut av drift.

SVENSK ANERKJENNELSE.

— Til tross for at arbeidet foregår ikke lenger fra byen enn tilfelle er, er det forbausende få som i grunnen vet hvad som foregår her oppe. — sier ingeniør Bauck under en samtale med en av våre medarbeidere forleden.

Nu er ikke dette å forstå slik at Bauck & Co. lenges efter å vise frem hvad der er utrettet i og omkring Selbusjøen gjennem de siste 10—15 årene. Tvert imot. — Det er i grunnen intet å vise frem, sier ingeniørene. Planene er utarbeidet, og de følges, — det er alt.

Men han har rett: det er i grunnen få som egentlig har forståelsen av det verdige arbeide som år efter år er foregått, og som på kort tid har omskapt hele stroket der oppe, og som om en tid vil omskape Svean i enda høyere grad.

— Forleden. — forteller hr. Bauck, — hadde vi besøk av en svensk bygningsingeniør som besøkte anlegget. Han var meget imponert over det han fikk se. Og personlig synes jeg det er morsomt å få anerkjennelse fra det hold, — fra Sverige, som står så høit i moderne vannbygningskunst.

1867 ÅRS RÅD TIL GIFTESYKE MENN

*Fra "Kjærlighedens Vejleder og Livets Lykkestjerne,
eller Anvisning til at gjøre Lykke hos Fruentimmerne".*

- "De lærde Damer er utålelige som gifte Koner.
- Kunstnerinder kan man vælge, naar man haver Formue nok til at holde Folk til alt.
- Dyktige Kokkepiger ere særdeles anvendelige.
- Enker – det er en Smagsag.
- Forførte Piger maa ikke forkastes.
- Sværmiske Damer er det uendelig dejligt at være forlovet, men ikke gift med.

Det er en bydende Nødvæendighed at give Agt paa sit Væsen naar man ønsker at gjøre Lykke hos Damerne. I intet maa du modsige Fruentimmerne, men mindst af alt maa du ytre Tvivl om deres gode Smag eller Dygtighed." Høflighet er en pryde, og man må være høflig mot enhver dame enten hun "er smuk eller styg. Ja, selv mod enhver Bondepige kan du være høflig, f.eks. ved at bære hendes Mælkespand".

Dårlige vaner, som f.eks skråtobakk, kan forpurre ethvert fremstøt hos damene. "Denne evige Spyttentil alle Sidder er mer end en vane, det er et Svineri." En annen slem vane "er dog den værste og vidner om Uopdragenhed og Tankeløshed. Den tølperagtiges Maneer, under Samtalen at anbringe Fingre eller Haanden paa et visst Stæd foran i Beenklæderne. En mer raa og næsevis Vane findes der ikke. Blandt Skøger kan slike Moder være velsedde, men – saa langt strækker sig mine Iagttagelser ikke", skriver forfatteren.

Vemmeligheter som "at snyde Næsen i Fingrene, grave sig stadig i Lommen og stange Tænder med Gafler man har brugt ved Bordet" er heller ikke å anbefale.

Når det gjelder påkledningen skal halstørkleidet "sidde flot, ikke ængstelig stramt eller snirklet". Det anbefales ikke å bruke "snævre Beenklæder, naar man ikke har velskabte Underextremiteter, thi de tynde Been see morsomme ud og giver et forsultent og skrædemæssig Udseende."

Selve frieriet kan fremføres muntlig eller skriftlig. "Den muntlige Erklæringen har det Fortrind at man ikke behøver at bryde sig med en smuk Haandskrift. En længre Spadsertour i smugt Vejr er særdeles passende til Øiemedet. Aa knele mens man afgiver Erklæringen, kan se meget smugt ud, helst naar man ikke gaaer med lyse Beenklæder."

Når det ringes til bryllup er det viktig ikke å begynne dagen med "Fylderier og Drik", for da kan den unge bruden både miste aktelsen og bli forskrekket. Det er "ligefremt skadeligt at være drukken, da det let kommer til at gaae ud over det eventuelle Afkom." På en annen side skal man heller ikke hengi seg for heftig til overdreven "Kjærlighet, da den er skadelig."

Men når man vel er gift "er det nu let at begribe, at en Mand ikke kan have sin Kone hængende ved Armen til enhver Tid eller tage hende med i Værtshus eller blandt Omgangsvæner. Det vilde snart gjøre ham til Nar for Verden. Allikevel skal han ofre litt tid på sin kone og vise henne en "Opmærksomhed, som hun saa haardt trenger til og som man skylder hende, ved engang om Ugen at spadsere lidt med hende, naar Vejret er godt."

Historielagets Årsskrift og kalender

finnes å få kjøpt i Klæbu Sparebank.

RØMLINGEN

Av Kai Sørum

I 1938 eller -39 hadde det kommet en tysker og slått seg ned (antaglig) i byen, der han også hadde en kjæreste. Da krigen brøt ut i 1940 kom han til Hyttefossen der anleggsarbeiderne Stenbakk og Lundereng bodde i ei brakke. Tyskeren, som het Lehmann, kunne fortelle at han hadde sittet i konsentrasjonsleir i hjemlandet på grunn av sin politiske oppfatning. Antaglig hadde han lyktes flykte og siden kommet seg videre til Norge.

Nok om det, - karene i brakka tok hand om ham og holdt ham skjult der en tid. Etter hvert ble det imidlertid for risikabelt å ha ham boende der. På Brøttem hadde de ei hytte ved Litj-tjønnna. Den ble tyskerens neste oppholdssted. Derfra kom han jevnlig ned til gården og hentet melk og andre matvarer. På det tidspunktet hadde ikke okkupasjonsmaktene rukket å invadere landsbygda, men dette tok nå til etter hvert. Dermed sto det klart at Lehmann ikke kunne bli boende oppe ved Litj-tjønnna stort lengre. Selv var han også klar over dette og uttrykte sterke ønsker om hjelp slik at han og kjæresten, som bodde i byen, kunne komme seg over til Sverige.

På Brøttem hadde de motorbåt, og karene Stenbakk og Lundereng var villige til å følge med som veivisere. Selv var jeg til å begynne med meget betenkt. Jeg hadde jo truffet denne tyskeren flere ganger og snakket mye med ham, men det var noe som jeg fant mystisk. Nemlig at han sto så hardt på at jeg skulle være med ham oppover sjøen. Det gikk liksom ikke å rikke ham på det, og dette uroet meg adskillig.

Men en søndag morgen ved 08-tida kom de to anleggsarbeiderne i følge med Lehmanns kjæreste. Erling Windspoll bodde på Brøttem, og da han fikk kjennskap til historien ble også han med på turen. Lehmann hadde i forveien kommet seg opp til Bjørklia og gjemt seg i et skogholt ved sjøen. Der

plukket vi ham ombord. Hva kjæresten til tyskeren hadde for nasjonalitet vet jeg ikke. Hun var iført et par mørke solbriller og sa ikke et eneste ord på hele turen.

Vi nådde Putten i Selbu uten at noe negativt inntraff. Der gikk tyskeren og kjæresten hans i land sammen med Stenbakk og Lundereng, som skulle følge med som veivisere opp mot Tydal. Noen hadde ordnet med bil, men hvordan vet jeg ikke. Det var jo for øvrig best å ikke vite så mye ved slike tilfeller. Erling Windspoll og jeg kom oss hjem og trodde dermed at historien var ute av verden for vår del.

Asphaug var lensmann i Klæbu på denne tiden. Dagen etterpå kom han til Brøttem og ville snakke med meg. Det tok meg ikke lang tid for å forstå at han i detalj kjente til både Lehmann og flukten. Noen måtte ha angitt oss. Så da lensmannen spurte meg om riktigheten i det jeg var anklaget for, svarte jeg ja på alt. Jeg kjente til at Asphaug nettopp hadde blitt medlem i Nasjonal Samling, og forsto straks at han hadde fått ordre fra "herrefolket" om å utrede saken.

Det fulgte derfor noen angstfulle dager, men ingen ting hendte. Lensmannen forfulgte ikke saken, men ytret senere noe om at dette med tyskeren Lehmann var foreldet. I ettertid har jeg derfor grunnet mye over NS-mannen Asphaugs handlemåte den gangen.

**Våre lesere
ønskes en God Jul!**

EN NEVE DROPS

Av Birgit Sveen

Det var i 1936, sommeren innen jeg og naboenta Bjørg "Pippi" Dragsten, skulle begynne på skolen. Jeg bodde den gangen med foreldre og søsken i stuelåna på Teigen, - dagens bygdemuseum. Straks bakom mastu' der hadde far bygd ei dokkestue, og der lekte "Pippi" og jeg så ofte det var mulig.

Det som den gang kunne kalles bilvei sluttet definitivt på Teigkleiva. Men det hadde visstnok hendt en sjelden gang at noen hadde drista seg videre utover bratta, forbi mastu på Teigen og ned till Markabekken der det gikk an å snu. Trafikken var ellers ikke så stor på den tiden. Foruten E-verkets funksjonærer var det bare på Brøttem de var bileiere i Sjøbygda.

En dag var "Pippi" og jeg beskjefteget borte ved ei diger bjørk som sto inntil veien bortom mastua. Plutselig kom en bil sakte kjørende nedover den bratte Teigkleiva, og straks etterpå enda en. Vi ble stående å måpe. Bilene var svarte og så firkanta ut, og jeg husker at jeg synes hjulene var veldig høye og tynne. Da den første bilen nådde frem til oss stoppet den. "Pippi" og jeg sto på hver vår side av den digre bjørka, men da vi skjønte at de bilende ville snakke med oss ble vi fryktelig sjenerte. Vi la armene rundt trestammen og forsøkte skjule ansiktene våre bakom den.

Sjåføren kom ut og åpnet ei sidedør. Siden steg en veldig høy og tynn mann med bart ut. Han holdt frem en dropspose og sa: Vær-så-god. - "Pippi" og jeg kikket i smug på hverandre før vi dristet oss frem. Med møkkete never nøp vi forsiktig til oss hver sitt drops og neide dypt. Men mannen smilte og sa: Ta mere.... vær-så-god...

Vi glåmte vantro på vårt nye bekjentskap. Hva var dette for mann som stanset for å spandere godterier på to fremmede unger? Jeg kikket engstelig på "Pippi" før jeg forsiktig forsynte meg med nok et drops, og så neide jeg igjen så dypt jeg kunne. Da tok mannen neven min og drysset den full av drops, og etterpå gjorde han like ens med "Pippi". Mens dette pågikk hadde en dame og to småjenter kommet ut av bilen bakom. Damen var blendende vakker. Hun var kledd i drakt og hadde en knøtteliten hatt med slør. Småjentene var omtrent på vår alder. Begge hadde blå silkekjoler og hårløyfer.

De sto der tause og betraktet oss, og vi stirret stivt tilbake.

Hvordan det hele ble avsluttet husker jeg ikke, bare at jeg løp hjem til mor og viste frem dropsene. Hun ble forferdet og spurte hvor jeg hadde fått alt dette fra. For på det fattige 30-tallet var det en sjeldenhet å få et drops, langt mindre en hel neve med godterier.

Hesblesende fortalte jeg om bilene, den uvanlig høye, tynne mannen med dropsposen, den nydelige damen, hatten, drakten, og småjentene i blå silke. Jeg husker ikke hvordan mor reagerte på dette, men hun trodde sikkert at det var noen av E.-verkets funksjonærer som hadde vært ute på en kjøretur og ofret godteriene på oss. Du husket vel på å takke pent? spurte hun, og det hadde jeg jo gjort.

En dag eller to etterpå fikk jeg se avisa ligge på kjøkkenbordet. På framsida fans det bilde av noen menn. Jeg kunne som sagt ikke lese, men kjente straks igjen den ene, og sa til mor:

Der er jo den lange mannen som "Pippi" og jeg fikk dropsene av! – Nei, sa mor, dette er jo Kong Haakon det..... Siden ble det aldri snakket mer om dette.

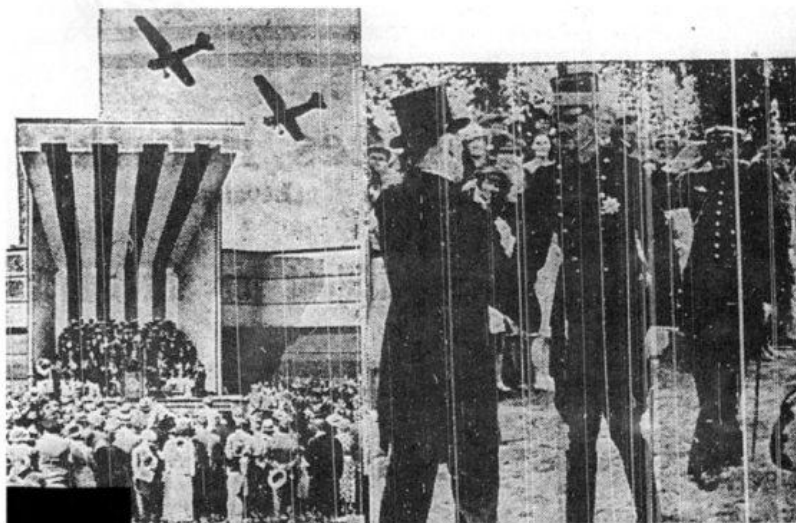
Under årenes løp har jeg tenkt mye på denne hendelsen, og innerst inne har jeg visst at jeg hadde rett i min påstand. For var det så rent utrolig at det var Kong Haakon? I 1923 hadde han jo vært E.verkets hedersgjest ved en middag på Brøttem, og i den forbindelse inspisert tunnelbygget ved Grendstad. Var det da så utenkelig at han hadde vært i Trondheim og inkognito gjort en utflukt sammen med sin nærmeste familie? Hvem ellers kom med privatsjåfør og følgebil på den tiden?

I dag, 67 år senere, har jeg fått hjelp til å ta fram opplysninger om at Kong Haakon kom til

Trondheim i juli 1936 og tilbrakte noen dager der før han dro videre for å åpne Levangerutstillingen den 18. samme måned....

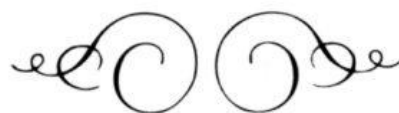
Kongen åpner utstilling

Onsdag den 15. juli 1935

Kongens besøk.

H. M. Kongen reiser fra Oslo i aften til Trondheim i anledning av Levanger-utstillingens åpning 18de juli. Hans majestet som ledsages av hoffchef Wedel-Jarlsberg og vakthavende adjutant kaptein Motzfeldt akter å tilbringe nogen dager i Trondheim.

SVERDET FRA TULLUAN SØNDRE

(Se baksiden.)

Gamle stuggulåna i Frammigåla

Da gammelstuggu i Frammigåla'n/ Tulluan søndre ble revet på 1990-tallet fant de dette sverdet innstukket mellom to stokker.

Våpenet, som mangler handtak, er tveegget, ca 74 cm langt og har en ca.16 cm. lang tein der festet/handtaket har sittet. Teinen er merket med et T, selve bladet med et dog tre etter hverandre loddrette halvmåneformede tegn. En kontakt med Vitenskapselskapet ga beskjed om at denne type sverd ble tilvirket fra 1685 og fremover.

Men hvem stakk inn våpenet i veggen og siden glemte bort det? Var det en rodesoldat?

Christian den 4s krigsordning av 1628 påla nemlig bøndene å stille fullt utrustede soldater til landets forsvar. Disse ble inndelt i roder etter et visst system i hver sogn. Gårder av en viss størrelse var alltid pliktige til å underholde en soldat. At så var tilfelle med Frammigåla'n, evt. sammen med en av nabogårdene, må derfor heves over enhver tvil.

Soldaten måtte møte til årlig mønstring, gjerne på kirkebakken, og da ha sine våpen i prikkfri stand.

Noe annet ville føre til refst og dryge bøter. Det er

derfor svært usannsynlig at en rodesoldat hadde vært så uvøren at han hadde stukket våpenet inn i stueveggen og siden glemte det.

En mer logisk forklaring er at sverdet har tilhørt en av Armfeldts soldater som kom på plyndring i 1718. Tulluan søndre var for øvrig den siste gården som ble besøkt i Klæbu. Det var i november og tidlig mørkt da svenskene forsynte seg med "Madvare" og slaktet 2 "Kiør" i Frammigåla. Det må derfor være tillatt å tro at en sulten kriger ble fristet til å legge fra seg våpenet mens han stillet hungeren, - og siden ikke fant igjen det i mørket.

AMERIKABREVET

Klabu den 10te marts 94

Kjære broder!

Dit sidste brev modtog jeg 4de juledag for hvilket jeg takker meget. Det var det kjæreste jeg fik i jule. Det glæder mig at du lever vel og er frisk, håber disse linjer også finder dig i bedste velangående. Du kistes for alle hjemme, vi lever alle vel til dato. Men vor lille Olaf på Solen ligger syg. Doktoren har været der flere gange, første gang sagde han det var difteri og siden strubehoste. Tjæraftes var han der, men havde intet håb om at han stod det over, hvilket bedrøver os svært, thi han er vores alles yndling og glæde. Et slikt barn har jeg aldrig set med så stor fornøft efter alderen, og så skal du tro han er kjæk og vakker. Det blir stort savn, vis vi mister ham. Dog blir det tungest for Randi, da hun er alene, Ole er i Kristiania på rideskolen, som du vist ved. Den 21de fik de endelig søn som hedder Håkon. Vinteren har været meget ustadig. Sne havde vi lidt af for sist i januar, kom en hel masse, men den varte ikke lange, det kom straks regn. Nu må vi kjøre med vogn til byen. Far må kjøre vinterdriften (en del kommer til byen på vogn. Kjiftveden kjørte de på vinterføret. Far kjøpte ny hest her om dagen.

Du kjendte ikke flere end Lysoggen nu, om du fik se de. Dyrudal er en sprak vakker 3-åring, den skal vist bli Kavalerikest, den er mørkerød og nykjølingen er brun.

Vi har 15 kyr i vinter. Kjøber melk to gange om ugen til hoes og handelsm. Valseth.

Melkeprisen er som sædvanlig liden, men klebyggene blir nok de siste til aa bygge meieri. I Bratsberg har de begynt derpå.

Lang og Ungdomsföreningen holder vedlige. Premieskiend har flere gange været bestemt, men det usædvanlige veir har forhindret det.

I Blyberget holdtes et storartet rend, men Gustav Bye er ikke lenger den første på listen, der fler er nåd opp. Karen Bostad og Anders Larsen skal giftes med det første.

Sovise er nu ogsaa forlovet med Hendrik Flaugen fra Songfjord, tror ikke jeg har fortalt deg det før. Tore Høeggen kommer i var til Stavland. Stavlandsgårdene er nu oppuset skal du tro.

Karee Ståne er forlovet med Emilie Berre fra Naudalseidet. - Undres mig på om jeg nogen gang har fortalt deg at en af mine auntskolekamerater, (Horig) blir gift med jordcausen på Halland i Loknedalen, en af Hønes gamle bekjendte som du vist ved.

Livest har jeg nylig fået brev fra. Han klager i alle breve på at det er for lidt mad og strengt er det også, men det har endnu gøit ham bra, han beholder sin plads. De sender gjerne en kasse med mad på hver måned. Han har vel skrevet til dig nu? Ja du får undskyldte at det er småt om nyhederne, det skulle egentlig ha været mange nu når det er så længe siden jeg skrev.

I begyndelsen sa jeg vi var friske, men jeg har været syg siden for jul det er kun utvortes. Jeg har haft betændelse og har fremdeles i det ene øre, jeg hører nu bare på et, da trommehinden er væk et flere hør på. I går var jeg atter hos lægen og undergik en ny operation. Skjønt det er utvortes har det været store smerter, det har taget på så jeg er bleven noe magrere end før, smertene er ganske over men så er også halselen borte, og muligvis ene blir borte. Både mor og far er friskere i vinter end de har været på længe. Hermed er du på det venligste hilset fra Forældre og søskende.
mest fra din søster Hanna.

Johanna Devle, f. 1868, skrev dette brevet til sin bror Andreas som utvandret til Amerika i 1893.

JORDSKJELV I KLÆBU ÅR 1799

Fra presten Darres notater i kirkeboka.

Bededagen d. 11. April Kl. 6,20 Minut
Eftermiddag, merkede man her et Jordstød hvorved Huusene bevægede sig. Rystelsen varede omtrænt 1 Minut. Stødet syntes komme fra Vester. Vinden var jævn og maadelig fra Syd af til Styrke med DrivSkyer, ej nogen qvalm Luft. Stødet fant Sted i et Øjeblik Sekund og blev i den Grad uforventeligt. Man veed ej hvor langt det strakte sig. Efter Anmeldelse i Aviserne blev det fornummet til Christiansund hvor man under Stødet hørte en Raslen som af en stærk Blæst af Arbejdsvognes Forbifart. Længere Vest og Nord end til Læxdalen, veed man ikke heller om det haver yttret sig.

Aar 1805. Aaret var mærkeligt i adskilligt. Foraaret saa koldt som de ældste ikke kunde mindes. Henimod St. Hans Dag laae Agrene næsten sorte og saare lidte Græs paa Engerne. Dog faldt Høanden god, og paa Agrene voxte stor Overflødhed. Men Høsten faldt meget slæm. Natten til 6te Sept. frøs Kornet paa nogle Stæder. Siden faldt for det meste Regn indtil 6te October da Vinteren lagde sig over, og Kreaturen ikke siden kom af Stald. Alt Kornet stode ude og frem i November fik man Kornet i Huus i en meget slæt Tilstand. – Dersom Høsten var blevet god havde Aaret blevet et af de riigeste.

AAR ÅR 1831

Fra Klæbu kirkebok

Mandagen den 2den Maj. – I Anledning af Tjenestepigen Maren Malene OlsDatter havde anmeldt for SognePræsten at hun var sindet til at gjøre Forbud imod Ungkarl og Tienestedræng Svend Sivertsen Tulluans Ægteskab med Tjenestepigen Barbro AndersDatter Tulluan, saa vare bemælde Svend Sivertsen Tulluan ved Medhjælperen tilsagd at møde for Præsten. Han selv tillige med den Anklagende Pige Maren Malene OlsDatter mødte en Mand paa handes vægne, nemlig Arent EidstueTrøen.

Maren Malene paastod at Svend Sivertsen havde lovet hende Ægteskab og at han var Fader til hendes uægte Barn, Ane, som blev døbt i Klæbo Kirke Aar 1827, 4de Søndag efter Hellig tre Kongers Dag, den 1te Febr. og blev da bemælde Svend Sivertsen, ved Daaben opgivet at være Barnets Fader.

Svend Sivertsens forehavende Ægteskab med forbemælde Barbro AndersDatter var tillyst 1te Gang fra Prædikestolen.

Maren Malene erklærede at hun slet ikke vilde gjøre Paastand om Ægteskab med Svend Sivertsen, men forbeholdt Hun sig Hendes Ret til at affordre ham nogen Erstatning for det Bedrageri han havde begaaet ved at give Hende falskt Løfte om

Ægteskab, saa og, at han skulde forpligtiges til at erlægge Aarlig Bidrag til Barnets Opfostring. Hun erklærede videre at Præsten kunde vedblive at tillyse den Svend Sivertsens forehavende Ækteskab med Barbro AndersDatter Tulluan.

Siden det ikke videre var at gjøre fra PræsteEmbedet i denne Sag, end at man betydet Pigen Maren Malene at hun maatte indkalde Svend Sivertsen for ForligelsesCommitionen saa snart hun kunde, og der søge sin Ret til Erstatning for det mod hende begaaet falskt givet Løfte, men og om Aarlig Bidrag til Barnets Opdragelse.

Saaledes paastand i Klæbo Præstegaard den 2den Maj 1831. I nærværelse af Medhjælperne Lars Tulluan, Ole Solem og de øvrige indbemælde Personer.

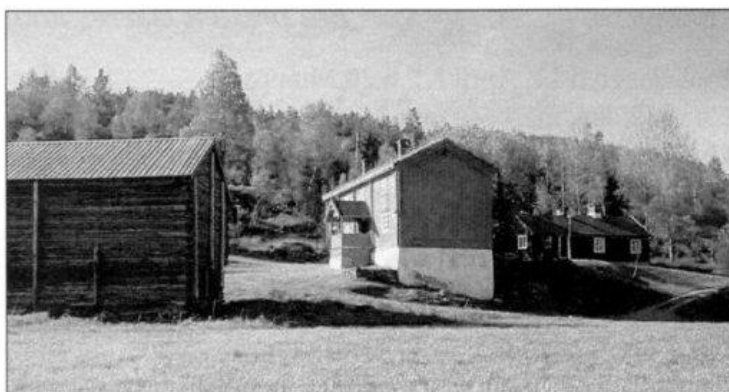
J. H. Darre

Anm: Utdrag fra Lov av 1685; " Dersom nogen imidlertid gjør Forbud paa Ægteskabet, da blive de Folk ikke viede, førend der er gangen Dom i Sagen." Det var nok denne paragrafen i loven som stakkars Maren Malene støttet seg til da hun oppsøkte presten i håp om å få hjelp. (IF).

KLÆBU BYGDEMUSEUM, TEIGEN – ANNO 2003

Museet eies av Klæbu kommune. Frem til år 2000 var det også kommunen som driftet anlegget med KNM- utvalget som ansvarlig myndighet. Etter forespørsel fra kommunen overtok Historielaget drifta av museet våren 2000 med et årlig tilskudd på kr. 50.000. Ideen var at museet kunne bli et naturlig element i Historielagets oppgaver, og at ildsjeler med spesielle interesser for stell av gamle bygg og museale gjenstander enklere kunne få slippe til. På årsmøtet i

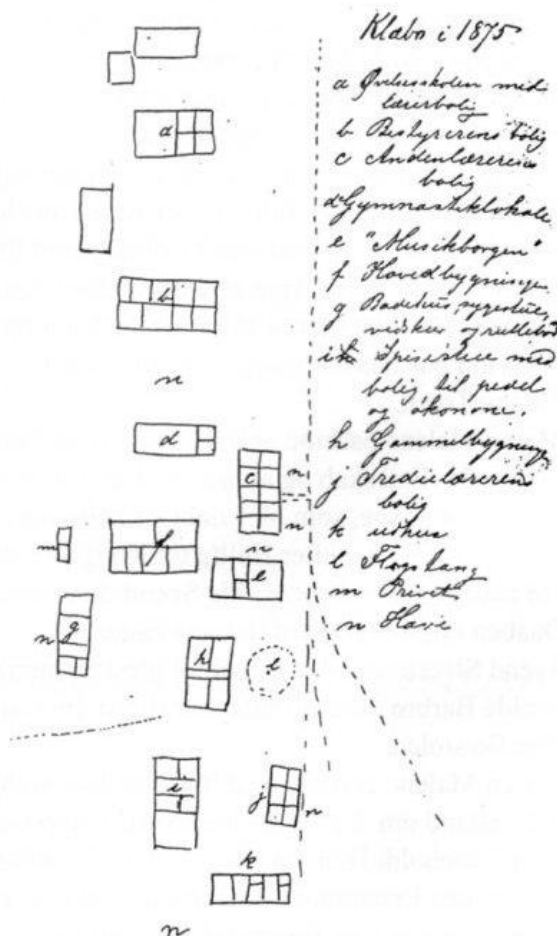
Historielaget dette året ble det en lang debatt mellom de som var skeptiske til denne avtalen og de som mente at dette var riktig. Resultatet ble at årsmøtet besluttet å gjennomføre en prøveperiode. Det ble utnevnt et arbeidsutvalg (styre) til å stå for oppgaven. Utvalget organiserte seg i fire grupper: Ansvar for vedlikehold av bygninger. Ansvar for vedlikehold av plener og parkanlegg. Ansvar for inventar og utstyr. Ansvar for arrangement og tilstelninger.

I disse tre årene har arbeidsutvalget sammen med mange andre fra Historielaget lagt ned mange hundre dugnadstimer på museet. Det er utført mye vedlikeholds-arbeid på både bygg og uteanlegg, og det er gjennomført mange arrangement som for eksempel Åpent museum på søndagene i sommermånedene. Det har vært en god tone i arbeidet, og så langt kan en dra den konklusjonen at dette var et bra tiltak.

Tormod Bekken

KLÆBU 1875

- EN SKISSE OVER SEMINARPLASSEN

Pressemelding

Krigsminnesnemnda i Selbu og Tydal Historielag ber om at vi i Klæbu samler inn fortellinger/opplevelser fra krigens dager. Eksempler på temaer kan være:

En dag i tida 1940-45, en hendelse, handel på rasjoneringsmerker etc.

Plan og samarbeid for å få mat og klær til å strekke til.

Gjemte husdyr når tellekorpset fra Forsyningsnemnda kom.

Svarthandel, byttehandel.

Hvordan dere lurte tyskerne. Moro p.g.a. tyskernes mangel på lokal kjennskap.

Gjenbruk, felles bruk, ombruk av sko og klær.

Dyktige skomakere og sydamer.

"Lurmaling" av korn til mel.

Tvangslevering av slakt og hester.

Bortgjemming av verdier.

Matauk, - kaniner, villapoteter o.a.

Tjuvlytting på London.

Sjøllaga leik og leiker.

Blending, flyalarm og skjul.

Baking uten gjær og hvitt mel.

Optimisme og spenning.

Humor og humør, vitser.

Rassia og rykter.

Låvedans. Biltur m.oreknottgass.

Sjølhjelp, oppfinnsomhet.

Skoledag, skoleveg, klær, skoleutstyr.

Grenseboerbevis – reiser.

Trygghet og utrygghet.

Evakuerte i huset m.m..

Klæbygger! Det er ikke så mange att av oss som vokste opp under krigen, derfor er det viktig at vi formidler våre opplevelser fra årene 1940-45 videre til yngre generasjoner. Dine fortellinger behøver ikke være verken store eller dramatiske. De er like viktige uansett. Du kan levere dem handskrevet, maskinskrevet, på CD eller lydband. Vil du heller fortelle dine historier muntlig så går det alldeles utmerket. Ta i så fall kontakt med noen i Historielagets styrelse eller med Ingebjørg Forsberg, tlf. 72833072.

KULTURSTIEN

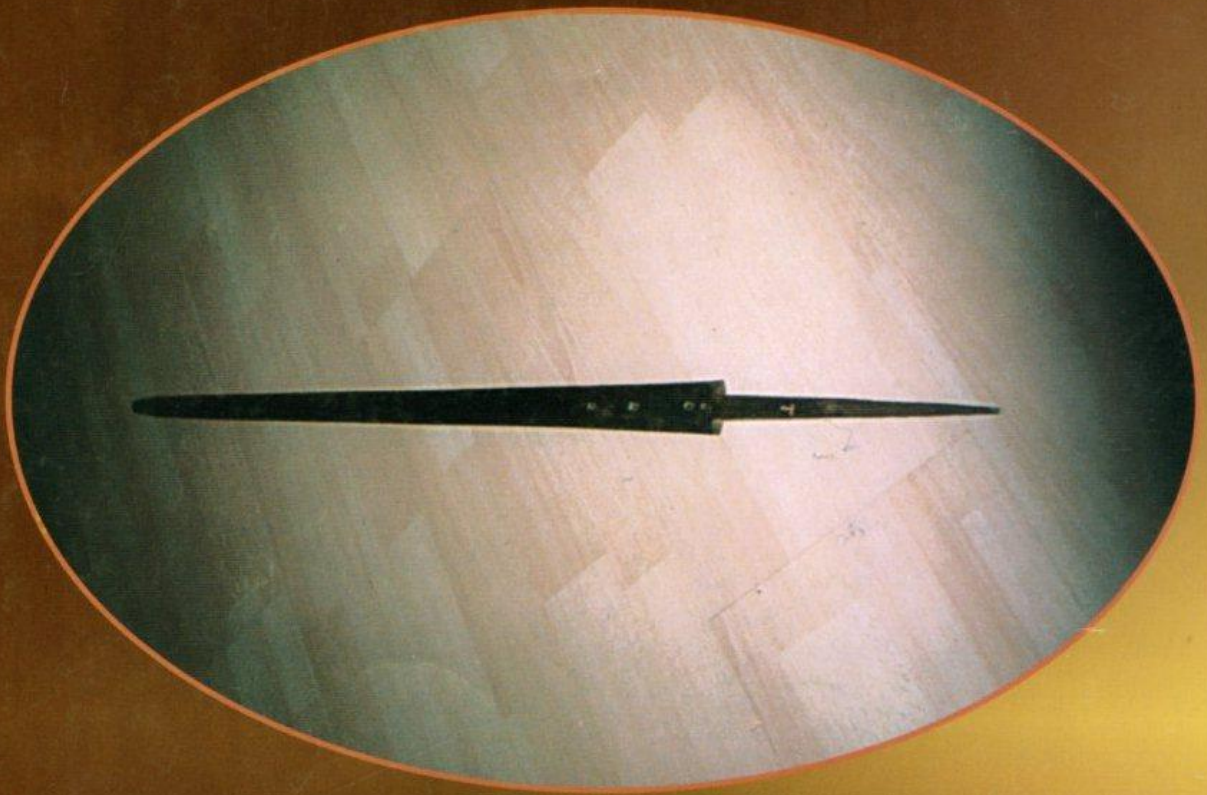
som for noen år siden ble ryddet fram til gravhaugene ovenfor Bjørklia, vil nå bli videreført fram til Teigen. I den forbindelse vil vi takke grunneier Tønne Huitfeldt for alltid samme imøtekommenhet i forbindelse med prosjekt "Sjå Sjøbygda".

Bli med i Historielaget

*Medlemsavgiften er kr. 100,-/år for enslig,
125,-/år for familie/firma/institusjon.*

Vår bankgirokonto er 4358 47 16623

Sverd funnet på Tulluan søndre (Frammigå'l'n)

Les mer om det inne i "bladet."

**Årsmøtet 2004 vil bli
kunngjort senere.**